

Robert Adamczyk

GENEALOGIA MARCELEGO WŁADYSŁAWA JAKUBA STRAKACZA

Streszczenie: Artykuł prezentuje postacie z rodziny Strakaczów reprezentatywne dla czasu, w którym żyli i klasy społecznej, którą reprezentowali. Przytoczone są w nim informacje o korzeniach rodziny oraz związkach pokrewieństwa i powinowactwa. Opracowanie jest historią opatrzoną licznymi zdjęciami, a także wspomnieniami krewnych. Opracowanie to również upamiętnienie Honorowego Obywatela miasta Skierniewice — Marceliego Władysława Jakuba Strakacza, którego postać dla społeczności Skierniewic jest niewątpliwym powodem do dumy.

Słowa kluczowe: Marceli Władysław Jakub Strakacz, Władysław Brauliński, Skierniewicki Browar, korzenie genealogiczne

Streszczenie: The article presents characters from the Strakacz family, representative of the time in which they lived and the social class they represented. It shows information about the family roots and presents its kinship. The study is a story rich in photos, souvenirs, history of places and memories of relatives. The study is also a commemoration of the Honorary Citizen of the city of Skierniewice — Marceli Władysław Jakub Strakacz, whose figure is undoubtedly a source of pride for the Skierniewice community.

Keywords: Marceli Władysław Jakub Strakacz, Władysław Brauliński, Skierniewice Brewery, genealogical roots

* * *

Wstęp

W niniejszym artykule przedstawiłem Państwu postacie z rodziny Strakaczów reprezentatywne dla czasu, w którym żyły, a także klasy społecznej, którą reprezentowały. Osoby interesujące ze względu na własne pasje i zainteresowania, a przede wszystkim na rzetelnie wykonywaną pracę, której poświęcili prawie całe swoje życie. Jest rzeczą znamioną, że najbliższej rodzinie często z trudem przychodzi ustalenie ważnej daty lub miejsca dotyczącego życiorysu antenata. Zdaje sobie sprawę, że nie jest to opracowanie stricte naukowe, a jedynie próba przekazania informacji o korzeniach rodziny i przedstawienie związków pokrewieństwa i powinowactwa Marceliego, Władysława i Jakuba Strakaczów. Starłem się, aby to opracowanie nie było tylko suchym zbiorem nazwisk i dat, ale historią bogatą w zdjęcia i pamiątki, historię miejsc i otoczenia, wspomnienia i opisy krewnych. Przy tej okazji chciałbym podziękować wszystkim, którzy czynnie wspierali niniejsze przedsięwzięcie. Szczególnie dziękuję seniorowi rodu Panu Stanisławowi Strakaczowi, synowi Bernarda Stanisława Strakacza, brata naszego probanta. Pan Stanisław,

jak sam stwierdził, wiele czasu spędził w Skierniewicach i po śmierci syna, probanta Andrzeja, był traktowany przez naszego bohatera jak własne dziecko. Dziękuję wszystkim za wszelkie informacje zawarte w tym opracowaniu. To również dzięki Skierniewickiemu Klubowi Genealogów, którego jestem współzałożycielem, powstało to skromne opracowanie.

Skierniewicki Klub Genealogów powstał w październiku 2016 r., pod patronatem Towarzystwa Przyjaciół Skierniewic, kiedy to nowym prezesem Towarzystwa został Jacek Stępowski i to on był inicjatorem jego powstania. Troje pasjonatów: Kinga Nowakowicz, Jarosław Chęćelewski i ja znajdowaliśmy radość w zdobywaniu informacji o swoim pochodzeniu. Wspólnie postanowiliśmy aktywować klub, dzieląc się swoją wiedzą na temat rodzinnej genealogii z innymi mieszkańcami naszego miasta i powiatu. Na cyklicznych spotkaniach klubu można dowiedzieć się, jak rozpocząć badania nad historią swojej rodziny, jak zbudować drzewo genealogiczne, z jakich narzędzi można korzystać, badając swój rodowód, jak zbierać informacje o przodkach i historii rodziny. Na jednym z pierwszych spotkań postanowiliśmy stworzyć drzewo genealogiczne osób zasłużonych dla Skierniewic. Podjąłem wyzwanie upamiętnienia Honorowego Obywatela miasta Skierniewice Marcelego, Władysława, Jakuba Strakacza, który dla społeczności Skierniewic jest niewątpliwym powodem do dumy.

Skierniewice, 26.05.2021

Strakacz trojga imion Marceli Władysław Jakub – od 1997 r. Honorowy Obywatel Miasta Skierniewice

Strakacz i skierniewicki browar

Z relacji świadków jego życia i działalności wiadomo, że nigdy nie używał imienia Marceli i Jakub. Władysław Strakacz, był osobą nieszablonową i wyjątkową. Ze względu na swoje pasje i zainteresowania, a przede wszystkim na rzetelnie wykonywaną pracę, której poświęcił całe życie Władysław Strakacz był szlachetnym przedsiębiorcą, lokalnym patriotą, altruistą i po prostu dobrym człowiekiem.

Marceli Władysław Jakub Strakacz (1881–1951), Naczelnik OSP w Skierniewicach, obywatel ziemski, przemysławiec, społecznik i filantrop, przez całe niemal życie był związany ze Skierniewicami. Przez blisko 40 lat (1907–1948) w tym mieście prowadził jako właściciel Browar, znany początkowo w guberni warszawskiej, później ceniony w całym województwie warszawskim. Skierniewicki browar, odziedziczony po dziadku Franciszku Bralińskim, Strakacz doprowadził do rozkwitu. Jego składy mieściły się w różnych miejscach, min. w Toruniu, Łowiczu, Kutnie, Grodzisku Mazowieckim, Pruszkowie i Lublinie, w wielu miastach mazowieckich, a w Warszawie przy ul. Chłodnej 64.

Władysław Strakacz urodził się 18 kwietnia 1881 r. w Warszawie. Chrzest naszego probanta odbył się w kościele ojców kapucynów pw. Przemienienia Pańskiego w Warszawie. Podczas sakramentu nadano mu trzy imiona: Marceli

Władysław Jakub. Zaświadcza o tym akt chrztu opisujący to wydarzenie, któremu nadano numer 167. Rodzina Strakaczów już wówczas miała wysoką pozycję wśród kupiectwa za sprawą jego ojca Władysława Strakacza oraz Tomasza Strakacza, dziadka naszego probanta i prowadzonego przez nich od 1835 r. magazynu i fabryki ubiorów kościelnych, a także „składu bielizny i wyrobów z wełny sosnowej przeciw reumatyzmowi i przeziębieniu”. Na podstawie skorowidza mieszkańców Warszawy¹ dowiadujemy się, że w Warszawie, przy ul. Kapucyńskiej — róg Miodowej, przedsiębiorcy ci prowadzili także „Skład i fabrykę płócien, haftów, chustek oraz wyrobów pończoszniczych”. Dobrze funkcjonująca sieć dystrybucji wytwarzanych produktów i marketing w postaci licznych reklam w prasie warszawskiej doprowadziły do rozkwitu interesu. Ojciec skierniewickiego browarnika to także Radny Miasta Stołecznego Warszawy. Był członkiem Komisji Finansowo-Budżetowej oraz Komisji Podatkowej dla wymiaru podatku przemysłowego w okręgu VI miasta Warszawy². Rodzeństwo i ojciec Ludwika Braulińskiego, byli to także ludzie przedsiębiorczy, głównie za sprawą prowadzonych sieci browarów. Władysław Marceli Jakub Strakacz od młodości miał wzór do rozwijania talentu przemysłowca. Rodzina Strakacza to nie tylko kupcy, to także filantropii oraz społecznicy. Jak już wspomniałem, familia Władysława Strakacza była szanowaną i zamożną rodziną. Gazeta „Kurier Warszawski” z 1897 r., nr 157 informowała, że rodzina Władysława Strakacza finansowo wspierała inicjatywę związaną z ustawieniem przed kościołem św. Krzyża w Warszawie figury Chrystusa — posągu odlanego z brązu, który później został symbolem zniszczonej przez hitlerowców Warszawy.

W artykule z 1897 r. widnieją imiona rodziny Strakaczów: „Władysławowie Strakaczowie, Władzio Strakacz (nasz probant, późniejszy skierniewicki browarnik Władysław Marceli Jakub Strakacz), Stasio — Stanisław, Bernard, Strakacz (współwłaściciel późniejszych magazynów, usytuowanych przy ul. Chłodnej 64 w Warszawie oraz skierniewickiego browaru), Lutuchna Strakaczówna — Ludwika Strakacz, żona Kazimierza Wagnera), Sylwinek Strakacz — Sylwin Strakacz (dziennikarz, kompozytor, sekretarz premiera Ignacego Paderewskiego, dyplomata, urzędnik konsularny).

Rodzice Władysław i Ludwika z Braulińskich mieszkali wtedy w Warszawie przy ul. Miodowej 485 (obecnie Miodowa 12), gdzie przeprowadzili się w 1854 r. Po ukończeniu Szkoły Handlowej M. W. J. Strakacz obserwował

Il. 1. Fotografia z paszportu Władysława Strakacza, seria I nr 680897, wydanego przez starostę skierniewickiego 7 września 1937 r.

¹ Skorowidz mieszkańców Warszawy z przedmieściami za rok 1854, ułożony pod kierunkiem Zarządu Policji.

² Zarząd Miasta Stołecznego Warszawy 1921, nr 96, s. 3 (11 XI).

OFIARY.	
<i>W kantorze naszej Redakcji złożono lub nadesłano następu- jące ofiary na cele dobroczynne lub użyteczności publicznej.</i>	
Na Biuro nędzy wyżytkowej:	
Emilia Niechowa	1000.—
Adam Harniewicz, rejent z Ostrowia Im- pińskiego	2.—
Y. Ul	9.32
Z. N. z Kijowa	1.—
Na ślubną bezrozą Chrystusa Pana przed kościołem św. Krzyża:	
Władysław Strakacz	2.—
Wacław Strakacz	—10
Jan Strakacz	—15
Janina Strakacz	—10
Józef Strakacz	—50
Józef Górski	—20
Leon Ludy	—10
Jan Marzec	—50
Wojciech Strakacz	—15

Il. 2. Na zdjęciu fragment
z „Kurieru Warszawskiego” 1897,
R. 77, nr 157.

i czynnie interesował się działalnością dziadka Franciszka Braulińskiego, który, jak wcześniej wspomniałem, był cenionym browarnikiem. Znany do lat 60. ubiegłego wieku browar Władysława Strakacza w Skierniewicach był kontynuacją rodzinnego dzieła browarników Braulińskich, którzy mieli swoje browary w Skierniewicach, Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim, Radomsku i Częstochowie. Historia skierniewickiego browaru sięga 1862 r., kiedy to Franciszek Brauliński nabył jeden z pięciu funkcjonujących w mieście warsztatów browarniczych, zajmujących się warzeniem piwa. Zakupiony przez Braulińskiego warsztat nie był zmechanizowany. Obsługiwali go ludzie przy pomocy koni zaprzężonych do kieratów, tak wydobywano wodę z lokalnej studni arte-

zyjskiej. Browar w Skierniewicach, tzw. późniejszy Browar Braulińskich, był wówczas jednym z dwudziestu średnich przedsiębiorstw guberni warszawskiej z roczną produkcją wartości 39 tys. rb., przy zatrudnieniu 8 robotników. Marcei Władysław Jakub Strakacz od 1906 r., dzięki przychylności babki Józefiny Braulińskiej (Franciszek już nie żył), był kierownikiem browaru w Skierniewicach. Dzięki „żyłce do interesów” i ciężkiej pracy Władysław rozwijał browar, który prosperował coraz lepiej. M. W. J. Strakacz, zamierzając rozbudować i unowocześnić browar, ukończył studia piwowarskie pod kierunkiem prof. Hajka w Heidelbergu. Uzyskał również dyplom inżyniera chemika w Szkole Handlowej Rontalera w Warszawie. Widząc zaangażowanie Marcelego Władysława, babka Józefina Braulińska w testamencie zapisała mu czwartą część swoich udziałów w skierniewickim browarze. „Testament: W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego Amen. Pragnąc ukazać Wnukowi mojemu Marcelemu Władysławowi Strakaczowi wdzięczność za jego gorliwą pracę przy energicznej i skutecznej administracji browaru oraz bezustanną o mnie pamięć i troskę, będąc zdrową na umyśle i przytomną, korzystam z nadanego mi przez Kodeks cywilny prawa, pragnę na wypadek mojej śmierci całą rozrządzić, dzieląc jedną czwartą część po mnie majątku nieruchomego, ruchomego inwentarzy i w ogóle tego wszystkiego, co wejdzie w skład masy upadkowej, niniejszym moim zapisuję i darowanie tytułem szczególnym pokazanemu powyżej Marcelemu Władysławowi Strakaczowi. To jest ostatnia moja wola, którą umieścić wykonaną mieć pragnę. Skierniewice dnia 4 listopada 1906 r.”

Po śmierci Franciszka Braulińskiego browar przeszedł w ręce wnuka M. W. J. Strakacza, który w 1906 r. przejął go na własność, spłacając pozostałych właścicieli. Od 1906 r. w wykazach Ksiąg Adresowych Przemysłu Królestwa Polskiego funkcjonuje jako kierownik browaru, co świadczy, że przeprowadził się z Warszawy do Skierniewic. Władysław Strakacz wszedł w posiadanie browaru w Skierniewicach jako jeden ze spadkobierców. Według

ksiąg rachunkowych suma wydatkowana na akta rejentalne podziału majątku opiewała na kwotę 969 rubli i widnieje pod datą lipiec 1907 r.³ W wypisie z 30 września 1907 r. widnieją pozostali spadkobiercy: Julianna Braulińska, córka Józefiny Braulińskiej (babki naszego probanta), żona Antoniego Morata z rachunkiem kapitałowym 48 601 rubli 57 kop.; Franciszek Castellaz z rachunkiem kapitałowym 15 003 rubli 68 kop.; Ludwika Strakacz z rachunkiem kapitałowym 15 003 rubli 68 kop.; Władysław Strakacz z rachunkiem kapitałowym 9852 rubli 74 kop.; M. Burawska z rachunkiem kapitałowym 4926 rubli 38 kop.

W dniu 31 lipca 1907 r. Władysław Strakacz odkupił część spadkową na sumę 4926 rubli i 37 kop. od Antoniego Morata i jemu też powierzone zostało kierownictwo browarem. W ciągu kilku następnych lat Strakacz dokonał sukcesywnych spłat i przejął udziały browaru. W 1908 r. udziały przedstawiały się w sposób następujący: M. W. J. Strakacz $\frac{14}{18}$, Ludwika Strakacz $\frac{3}{18}$, M. Burawska $\frac{1}{18}$ udziału. W 1909 r. Marceli Władysław Strakacz stał się jedynym właścicielem browaru. Skąd nasz probant wziął na to pieniądze? Odpowiedź kryje się pod datą 26 października 1907 r., to data zawarcia małżeństwa z Michaliną Janiną Mankielewicz, córką Michała Mankielewicza (1855–1911) i Katarzyny Julii z Raczyńskich zamieszkujących w Warszawie. Michalinę nazywano „brylantową panną”, ponieważ jej rodzina zajmowała się jubilerstwem⁴. Zamożna żona wniosła w posagu okazałą sumę 30 000 rubli gotówką, a także 19 000 w meblach, obrazach i srebrach. Odpis aktu intercyzy został sporządzony przed warszawskim notariuszem Józefem Staniszewskim — Repetytorium z 1907 r. nr 5168. Posag pozwolił na wykupienie pozostałych udziałów i dalszy rozwój browaru otrzymanego od babki. Po ślubie małżonkowie osiedlili się w majątku Strobów, gdzie 13 stycznia 1909 r. urodził się ich jedyny syn Andrzej Strakacz.

Dwór w Strobowie wzniesiony został w drugiej połowie XIX stulecia. W latach 1911–1913 był w posiadaniu Henryka Chlipalskiego. Potem przeszedł na własność Władysława Strakacza⁵, właściciela browaru w Skierniewicach. Zamieszkał tam z żoną Michaliną z Mankielewiczów. Następnie dwór przeszedł w posiadanie jego syna Andrzeja, kiedy to w 1938 r. został przebudowany. W Strobowie i w Skierniewicach Władysław Strakacz gościł trzeciego premiera RP, Ignacego Paderewskiego, spotykał się z nim również prywatnie we Francji i Szwajcarii. W czasie II wojny światowej dom Strakacza był miejscem schronienia dla wielu wysiedleńców z Warszawy, m.in. przebywała w Strobowie Maria Rodziewiczówna, a także Jan Zamoyski⁶. Władysław Strakacz był także właścicielem młyna w Strobowie⁷. Po II wojnie światowej majątek został rozparcelowany.

³ AP O/ w Rawie Mazowieckiej, Księga Inwentarzowa browaru parowego Władysława Strakacza, sygn. 47, teczka 27, za prac. magisterską A. Szaleniec, pt. „Działalność browaru parowego Władysława Strakacza w Skierniewicach w latach 1907–1939”.

⁴ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Micha%C5%82_Mankielewicz [dostęp: 15 maja 2021].

⁵ <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Strob%C3%B3w>> [dostęp: 15 maja 2021].

⁶ <<http://akademia.cekis.pl/wladyslaw-strakacz>> [dostęp: 15 maja 2021].

⁷ „Dziennik Wojewódzki” 29 III, nr 7, poz. 68/69, lp. 47, Łódź 1947,

Il. 3. Kamila Himel,
autor fotografii nieznany

W okresie międzywojennym unowocześniony browar konkutował skutecznie z innymi browarami w Polsce. Posiadał swoje filie i rozlewnie piwa w 9 miastach Polski, m.in. w Warszawie i Lublinie. Jego właściciel jeździł na targi i wystawy do Paryża, Berlina, Włoch, Szwajcarii oraz Czechosłowacji. Stał się postacią znaną w branży browarniczej. Należał do związku właścicieli Browarów w Polsce, którego był wiceprezesem oraz Centralnego Związku Przemysłu Piwowarskiego. Strakacz nie produkował wyłącznie piwa, założył także Wytwórnię Wód Gazowanych i Lemoniad.

W 1932 r. kierowanie firmą Władysław Strakacz powierzył swojemu synowi Andrzejowi z wykształcenia chemikowi, ale zachował kontrolę finansową nad browa-

rem. Sam promował swoje wyroby w Polsce i za granicą.

W dniu 27 maja 1934 r. w majątku Strobów zmarła w wieku 52 lat Michalina Strakacz, żona naszego probanta⁸. Została pochowana na cmentarzu parafialnym w Żelaznej, w powiecie skierniewickim. W tym samym grobowcu pochowano syna Władysława Strakacza — Andrzeja, który, zmarł w dniu 28 marca 1942 r., na zapalenie płuc, miał tylko 27 lat. W 1940 r. Władysław Strakacz ożenił się ponownie. Poślubił Kamilę Himmel — sekretarkę skierniewickiego browaru, która przeżyła swojego męża Władysława o 40 lat. Zmarła w 1991 r. Została pochowana na cmentarzu Stare Powązki w Warszawie. Spoczęła we wspólnym grobie z Władysławem Strakaczem (ekshumacja z rodzinnego grobu). Drugie jego małżeństwo z Kamillą Himmel (1903–1991) pozostało bezdzietne.

Działalność charytatywna właściciela skierniewickiego browaru Władysława Strakacza (1881–1951) jest bezsprzeczna. Niewiele osób wie natomiast o działalności jego drugiej żony Kamili z domu Himmel. Dziennikarka, Pani Aneta Kapelusz⁹, na łamach portalu „Skierniewice Nasze Miasto”¹⁰, na podstawie *Wspomnienia Apolinarego Cynk-Boruckiego* pochodzącego z Archiwum Historii Mówionej Muzeum Powstania Warszawskiego, tak opisała Kamilę Strakacz: „W czasie II wojny światowej pani Strakaczowa była «mateczką wojenną» dla grupy żołnierzy osadzonych w obozie jenieckim w Skierniewicach. W ramach pomocy dla jeńców, których rodziny nie mogły zapewnić im opieki, w wielu polskich domach starano się, aby każdy żołnierz posiadał swoją „mateczkę”,

⁸ <<https://strakacz.genealogiapolska.pl/getperson.php?personID=I33&tree=160321>> [dostęp: 15 maja 2021].

⁹ Dziennikarka, autorka wielu artykułów w lokalnej prasie i publikacji, np. *Gdy gaśnie pamięć, mówią kamienie*, Skierniewice 2019.

¹⁰ <<https://skierniewice.naszemiasto.pl/tropem-skierniewickiej-historii-mateczka-strakaczowa/ar/c1-1802009>> [dostęp: 15 maja 2021]. A. Kapelusz, *Tropem skierniewickiej historii: „Mateczka Strakaczowa”*, 5 IV 2013 [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 4. Grób rodziny Strakaczów

która będzie przygotowywać paczki żywnościowe, lekarstwa, prowadzić korespondencję, podtrzymywać na duchu.

Postać „mateczki Strakaczowej” przytoczył w swoich wspomnieniach, zmarły w 2012 r. Apolinary Cynk-Borucki, pseudonim „Boruta”, kpr. pchor. Armii Krajowej, uczestnik powstania warszawskiego. Po upadku powstania poważnie ranny Cynk-Borucki znalazł się w obozie jenieckim w Skierniewicach. „Na terenie Skierniewic był browar, który prowadziła pani Strakaczowa. Ta pani i jej chyba siostra, pani Himmlowa, odwiedzały nas bardzo często i upatrzyły sobie sześciu chłopaków, którymi się będą bardzo opiekowały. Znalazłem się w tym całym interesie. Jak Boga kocham, głodu nie zaznałem. Mało tego, jak nas zabrali do obozu, to one przepłaciły wachmanów i do obozu dostawałem przedwojenny obiad, butelkę piwa i butelkę mleka. Białe piwo, białe pieczywo, papierosy, kielbasa. Kielbasy wisiały u wezglowia na belkach baraku, myszy buszowały po tym jak piorun. Świetnie żeśmy się czuli tam. Co prawda mało nie zdechłem, bo dostałem zapalenia płuc, ale jakoś się wylizałem”.

Apolinary Cynk-Borucki nie miał słów podziwu dla mieszkańców Skierniewic, którzy troskliwie opiekowali się jeńcami. Wspominał z uśmiechem właścicielkę sklepu mięsnego, zwaną przez żołnierzy „Ciotka Kielbasińska”. „Co niedzielę i co czwartek «Ciotka Kielbasińska» przyjeżdżała samochodem z koszami od bielizny, przywoziła kielbasy, nie kielbasy. Tak, że myśmy w ogóle głodu nie czuli. Mało tego, ponieważ byłem bardzo już taki zdechły, to «Ciotka Kielbasińska» uważała, że trzeba mi koniak dać. Mało nie umarłem od tego koniaku, ale dobre serce.

Naturalnie jeńcy mieli też kontakt z Armią Krajową na terenie Skierniewic. Jej przedstawiciele sami się do nich zgłosili i przekazywali ważne informacje. „Jak już nas Niemcy zwolnili, odebrały nas nasze mateczki, pani Strakaczowa przejęła nas. Nie miałem butów. Miałem takie buty, gdzie podeszwa mi odpadała od reszty, tak że drutem jakoś była przymocowana. Z obozu żeśmy do nich wywędrowali. Na drugi dzień dostaliśmy wiadomość, że musimy uciekać, bo już się nami interesuje NKWD”.

Polityk – altruista – społecznik – patriota

Jako przemysłowiec skierniewicki, człowiek rzutki i energiczny, Władysław Strakacz zasiadał w wielu towarzystwach miejscowych, m.in. w zarządzie Skierniewickiego Towarzystwa Wzajemnego Kredytu. Był przedsiębiorcą, który wiele środkówłożył na potrzeby lokalnej społeczności; angażował się w budowę szpitala, szkoły, kościoła, wspierał też działalność miejscowej Straży Pożarnej. Świadczą o tym przekazane do zbiorów Muzeum Historycznego m.st. Warszawy przez Andrzeja Strakacza — wnuka skierniewickiego browarnika — dwie odznaki jubileuszowe Straży Pożarnej w Skierniewicach, wydane z okazji 25-lecia w 1905 r. oraz odznaki honorowe Głównego Związku Straży Pożarniczych RP z ok. 1930 r. Za działalność społeczną Władysław Strakacz odznaczony został Brązowym Krzyżem Zasługi. Pozostały również pamiątki po działalności wojskowej Strakacza z lat międzywojennych. Są to: odznaka pamiątkowa 10. Batalionu Podchorążych rezerwy Piechoty oraz odznaka pamiątkowa Związku Oficerów rezerwy. Najbardziej okazałą pamiątką z tamtych lat jest odznaka 18. Pułku Piechoty, który stacjonował aż do 1939 r. w Skierniewicach. Oprócz kierowania browarem i zarządzania majątkiem Strobów Władysław Strakacz zajmował się działalnością polityczną w skierniewickiej lokalnej endecji. W jego domu przy ulicy Przyrynek 42 w Skierniewicach, 11 listopada 1918 r. doszło do zebrania miejscowych działaczy politycznych, gdzie zapadły decyzje dotyczące przejęcia władzy w Skierniewicach. Wcześniej jednak próbowano porozumieć się z dowództwem niemieckim, jednak Niemcy odmówili dobrowolnego wy-

Il. 5. Na zdjęciu Władysław Strakacz jako Komendant OSP w Skierniewicach

dania broni. Podczas rozmów z Niemcami tego samego dnia podjęto decyzję o ich rozbrojeniu siłą. To Władysław Strakacz jako ówczesny naczelnik OSP w latach 1917–1919 w Skierniewicach kierował akcją zajęcia budynków ratusza i koszar, a także rozbrajaniem Niemców i przejęciem władzy w mieście. Naczelnik Straży Pożarnej Władysław Strakacz zorganizował rozbrajanie okupantów, przyczyniając się do wyzwolenia miasta. Przez zaskoczenie straż pożarna zajęła ratusz i rozbroiła znajdujący się tam oddział wojska niemieckiego. Po zdobyciu broni Strakacz podzielił straż na trzy zastępy, atakując i rozbrajając Niemców w koszarach, magazynach wojskowych oraz na dworcu kolejowym. Do 1919 r. wyłącznie strażacy stanowili zbrojną Straż Miejską i dopiero po wyborach do Sejmu Ustawodawczego zdali broń¹¹.

¹¹ Jednodniówka „50-lecie Skierniewickiej Straży Pożarnej”, Skierniewice 1931, s.11.

Il. 6. Zdjęcie z uroczystości związanych z otwarciem nowej remizy strażackiej w Skierniewicach (1931). Obchody jubileuszu 50-lecia Skierniewickiej Ochotniczej Straży Pożarnej. Wojewoda Stanisław Twardo w obecności Burmistrza miasta Skierniewice Franciszka Filipskiego przyjmuje raport od Komendanta Ochotniczej Straży Pożarnej Władysława Strakacza – przed gmachem Domu Sejmikowego, w tle brama do browaru

W 1920 r. cała istniejąca wówczas orkiestra dęta, w liczbie 60 mężczyzn, ochotniczo wstąpiła do wojska, walcząc przeciwko bolszewikom w II pułku strzelców syberyjskich. W okresie okupacji skierniewiccy strażacy działali w podziemnych strukturach Związku Walki Zbrojnej Armii Krajowej oraz brali aktywny udział w obronie, wyzwalaniu, a następnie w odbudowie stolicy. Władysław Strakacz zajmował się również działalnością charytatywną. W 1914 r. brał udział w pracach komitetu obywatelskiego organizującego pomoc najbardziej potrzebującym, a po wojnie prywatnie przyznawał duże sumy na cele dobroczynne i wypłacał zapomogi potrzebującym¹². Podczas II wojny światowej w swoim browarze zatrudniał ludzi zagrożonych aresztowaniem czy wdowy wojenne niemające środków do życia.

Sport – motoryzacja – pasje

Władysław Marceli Jakub Strakacz w swoim życiu wiele podróżował, trenował konie wyścigowe, był sokolnikiem i zamiłowanym myśliwym. Nasz probant miał wiele zainteresowań sportowych. Był zapalonym automobilistą, uczestniczył w rajdach samochodowych, posiadał prywatny samolot. Uprawiał kolarstwo (był mistrzem Warszawy w 1901 r.), grał w tenisa. Potwierdzają to pamiątki przekazane do Muzeum Historycznego Warszawy przez wnuka naszego probanta Andrzeja Władysława Strakacza. Składają się na nie: medale, odznaki i plakietki o charakterze sportowym. Mówią wiele o zainteresowaniach Władysława Strakacza różnymi dyscyplinami sportowymi, o jego dobrej kondycji fizycznej i zdobytych licznych nagrodach w sportowych zawodach i konkursach. Jedną z pierwszych pasji sportowych Strakacza było

¹² <<http://akademia.cekis.pl/wladyslaw-strakacz>> [dostęp: 15.05.2021].

Il. 7. Władysław Strakacz.
Fotografia z legitymacji
PZM Warszawa

kolarstwo. Tenis był kolejną dyscypliną sportową uprawianą przez niego. Browarnik należał do Międzynarodowego Klubu Sportowego w Karlsbadzie. Zachował się też medal nagrodowy przyznany Strakaczowi na zawodach w Skierniewicach w 1932 r. z grawerunkiem; „Druha rakieta — Skierniewice 1932”. Jednakże najdłużej pozostał Strakacz wierny pasji automobilowej. Brał udział w Międzynarodowym Rajdzie Automobilklubu Polski, jaki odbył się w czerwcu 1929 r. Pierwszego września 1935 r. brał udział w Turnieju Automobilklubu Polski z Łódzkim Automobilklubem. Sportowi samochodowemu Władysław Strakacz pozostał wierny do końca życia. W okresie Polski Ludowej, czasie trudnym dla przedwojennych przemysłowców i obywateli ziemskich, Władysław Strakacz zmuszony był,

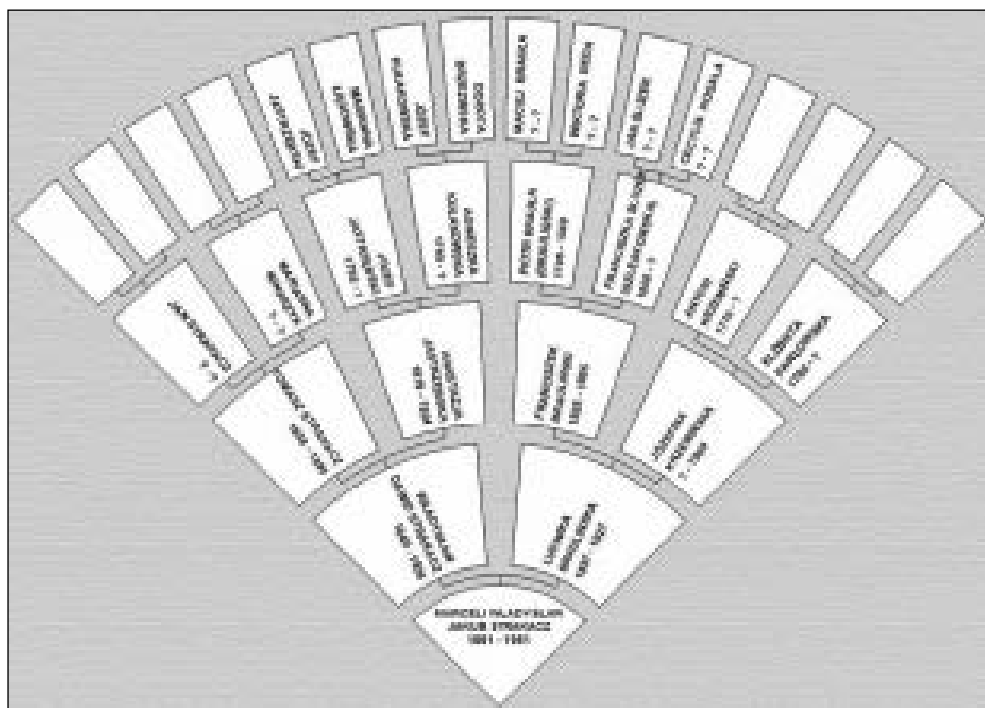
po upaństwowieniu browaru skierniewickiego i przeprowadzonej reformie rolnej, do opuszczenia stron rodzinnych. W 1949 r. zamieszkał w Warszawie przy ul. Chłodnej 64. Był to adres składu i przedstawicielstwa jego przedsiębiorstwa browarniczego w Skierniewicach. Zmarł 17 grudnia 1951 r. Pochowany został w Warszawie na cmentarzu Stare Powązki.

W 1997 r. Rada Miasta Skierniewice nadała Władysławowi Marcelemu Jakubowi Strakaczowi tytuł Honorowego Obywatela Miasta Skierniewice, z uznaniem wspominając jego patriotyzm i pracę na rzecz rozkwitu skierniewickiego browaru, a także darowizny na cele społeczne i pomoc dla mieszkańców miasta. Uroczystość odbyła się na XXXIX Sesji Rady Miasta 22 grudnia 1997 r. Na ozdobnym dokumencie opatrzonym pieczęciami miejskimi czytamy: „Akt Nadania Tytułu Honorowego Obywatela Miasta Skierniewice dla Pana Władysława Strakacza, Rodowitego Skierniewiczana, wspomnianego przez mieszkańców naszego miasta z wielkim uznaniem i szacunkiem, który, kontynuując rozpoczętą przez swoich dziadków pracę, doprowadził do rozkwitu skierniewicki browar. Troszczył się nie tylko o swoich pracowników, ale był również wrażliwy i czuł na krzywdę ludzką. Wspierał poprzez wysokie darowizny szlachetne cele społeczne, w tym szpital, szkołę i kościół. Był patriotą. Wykorzystując swoje możliwości, pomagał wielu mieszkańcom Skierniewic w czasie I i II wojny światowej”. W podpisie Rada Miejska w uznaniu jego zasług¹³.

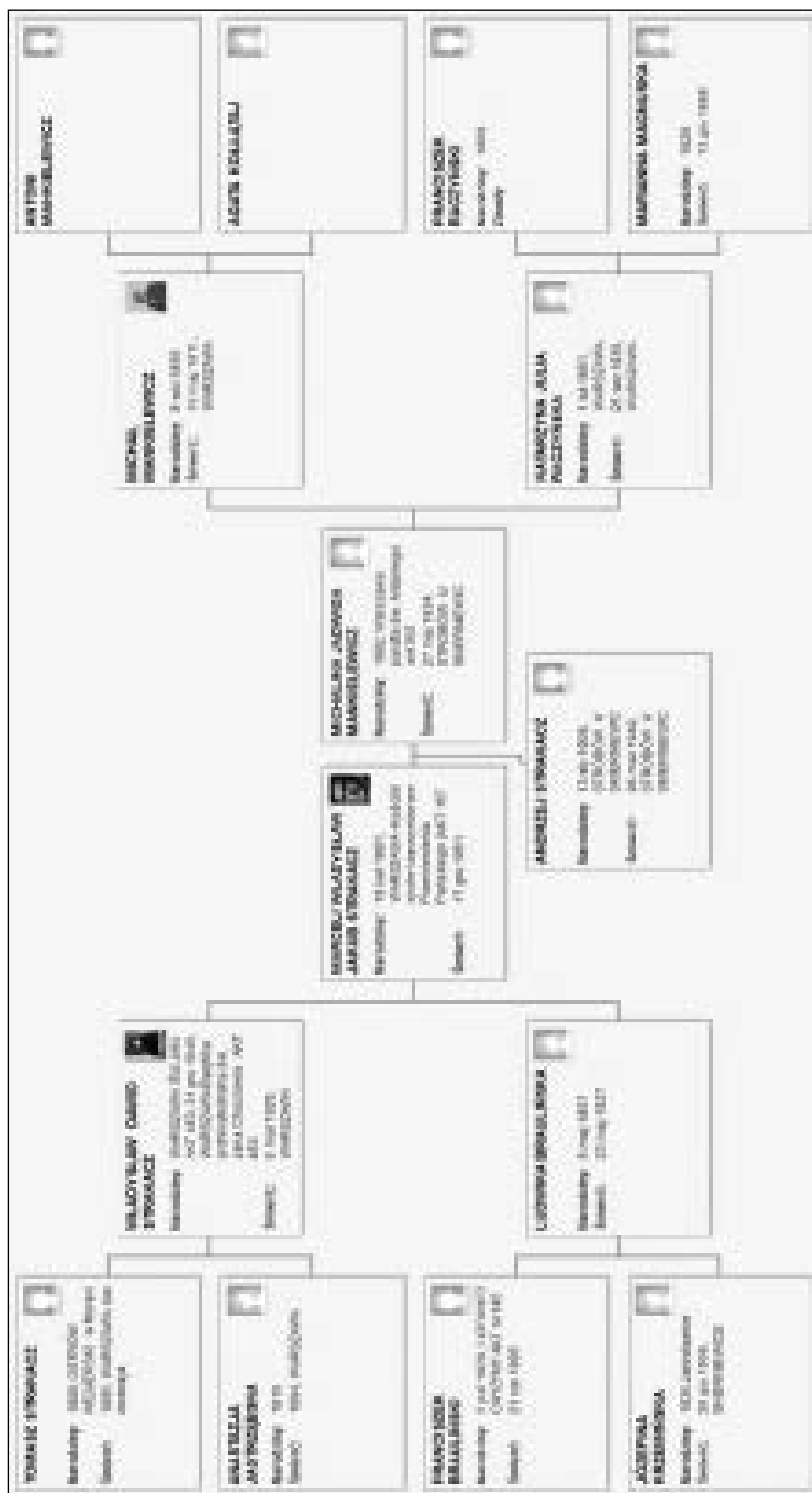
¹³ Dokument znajduje się w posiadaniu rodziny.

Korzenie genealogiczne Marceliego Władysława Jakuba Strakacza

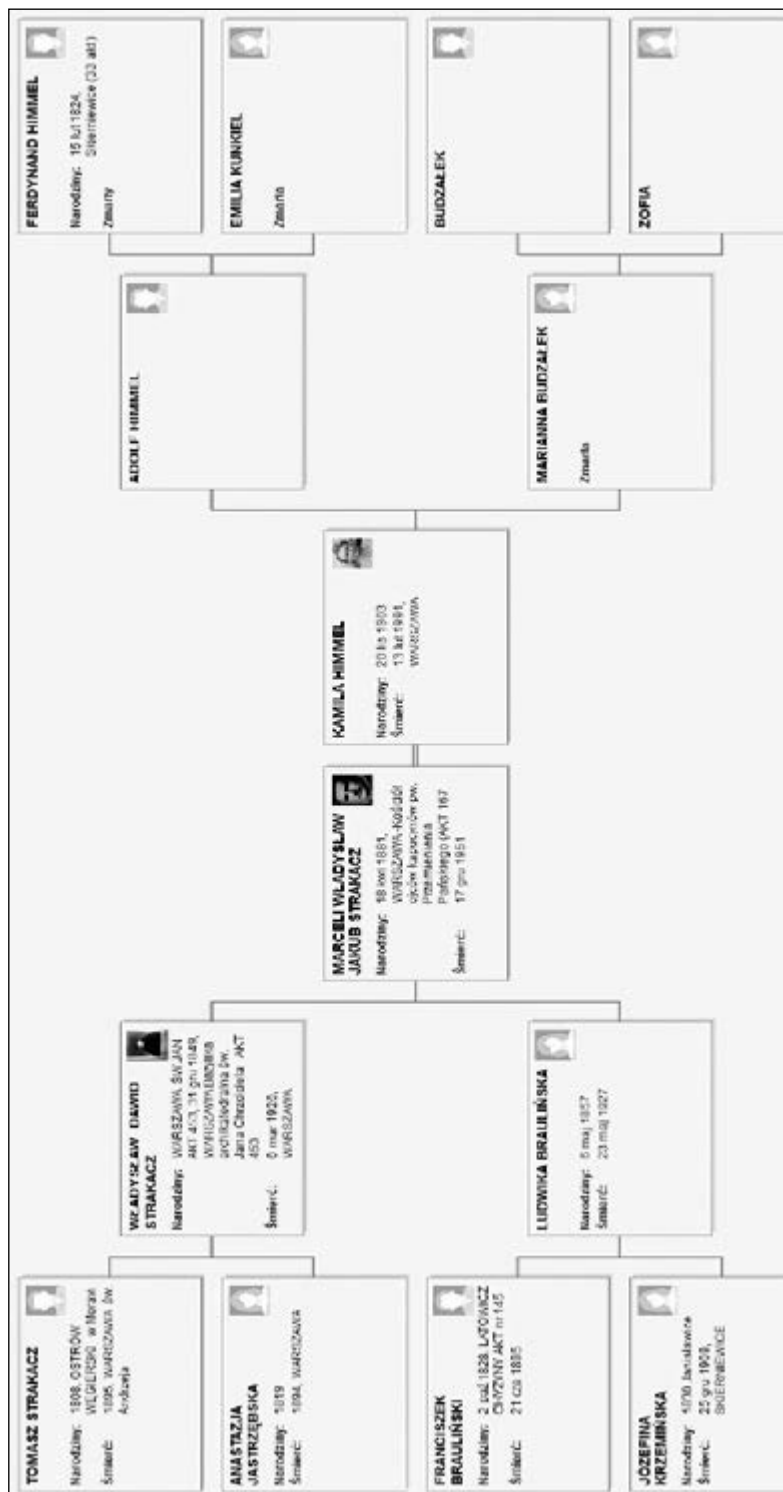
Badając pochodzenie własnego nazwiska, trzeba pamiętać, że nie wszystkie współczesne miana są rdzennie polskie. Na dzisiejszym obszarze naszego kraju występują nazwiska z całej dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, a także liczne nazwiska z innych, nawet odległych, krajów. Jest to efektem migracji w różnych kierunkach, często spowodowanych burzliwą historią Polski. Na podstawie zebranych informacji o życiu skierniewickiego przedsiębiorcy Władysława Strakacza, dowiadujemy się, że jego korzenie rodzinne sięgają Czech.

II. 8. Antenaci Marcelgo Władysława Strakacza – skierniewickiego browarnika

II. 9. Bliska rodzina — Michalina Jadwiga Mankiewicz — badania własne

Il. 10. Bliska rodzina Kamili Himmel — badania własne

Czechy – kraj pochodzenia Strakacza

Jan Strakacz prapradziadek Marcelego Władysława Jakuba Strakacza pochodził z miasta Ostrów Węgierski w krainie Morawi¹⁴ — tak napisane jest na akcie zaślubin z 1835 r. Tomasza Strakacza i Anastazji Jastrzębowskiej, dziadków probanta Marcelego Władysława Jakuba Strakacza. Morawy (czes. Moravia, łac. Moravia, niem. Mähren) — kraina historyczna we wschodniej części Republiki Czeskiej, jedna z trzech krain (obok Czech i Śląska Czeskiego) wchodzących w skład tego państwa. Północne fragmenty Moraw leżą na terenie Polski (Kietrz, Baborów) — były to dawne enklawy morawskie na obszarze Śląska, powstałe w wyniku włączenia do Śląska większości terytoriów dawnego morawskiego księstwa opawskiego (około dwustuletni proces zakończył się w 1613 r.). W latach 1782–1848 Śląsk Austriacki połączono z Morawami, powstało wówczas Gubernium morawsko-śląskie. W okresie Cesarstwa Austriackiego i monarchii austro-węgierskiej Morawy były osobnym krajem koronnym ze stolicą w Ołomuńcu, a później w Brnie¹⁵.

Początki małżeństwo Jana i Anastazji

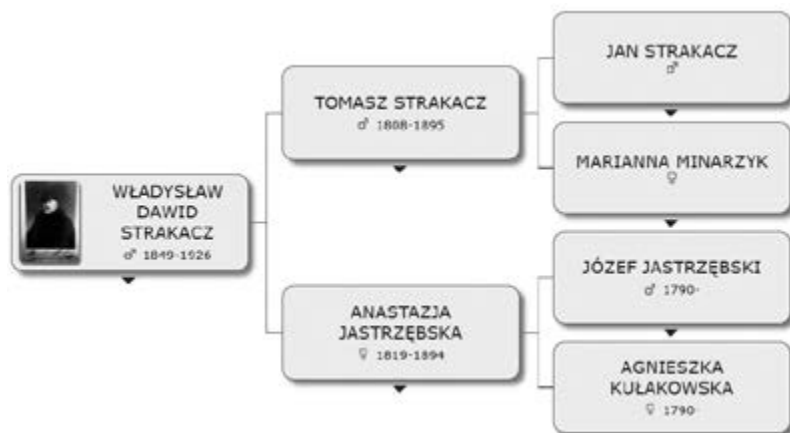
„W Warszawie 3 listopada 1835 r., o godzinie szóstej wieczorem w obecności świadków Jana Stankiewicza majstra krawieckiego (lat 52) i Jana Wesołowskiego majstra krawieckiego (lat 38), zamieszkałych przy ulicy Krakowskie Przedmieście 410, zawarte zostało i przez ks. Daniela Krzywickiego bernardyna pobłogosławione małżeństwo między Tomaszem Strakaczem kawalerem, czeladnikiem krawieckim zamieszkałym w Warszawie przy ulicy Świętokrzyskiej nr 1335 w Parafii św. Krzyża (od miesiąca), a wcześniej od półtora roku zamieszkałego przy ul. Krakowskie Przedmieście, urodzonym w mieście Ostrowie Węgierskim w Morawi, z rodziców Jana Strakacza krawca i Marianny z Minarzyków, małżonków tamże zmarłych, mającym lat dwadzieścia siedem i Anastazją Jastrzębską panną, córką Józefa Jastrzębskiego szynkiem trudniącego się w Warszawie zmarłego i małżonki tegoż Agnieszki z Kułakowskich, powtórnego ślubu teraz Popowiczowej, w Warszawie przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod nr 454 zamieszkałej, mającą lat 15 i miesięcy 9 przy matce swojej zamieszkałej w parafii tutejszej (św. Jana Chrzciciela) od lat czterech”¹⁶.

Z aktu małżeństwa nr 161 wiadomo, że praprababka Władysława Marcelego Strakacza, Marianna Strakacz z Minarzyków, również pochodziła z Moraw i tam także zmarła jeszcze przed ślubem swojego syna Tomasza, który urodził się w Ostrowie Węgierskim. W jakich okolicznościach Tomasz Strakacz, syn Jana, dotarł do Warszawy, tego nie ustalono. Jan Strakacz był z zawodu krawcem, jego syn Tomasz na pewno przy ojcu przygotowywał się do kontynuowania tej profesji. Po śmierci rodziców w Warszawie,

¹⁴ Wikipedia — Morawy (czes. *Morava*, łac. *Moravia*, niem. *Mähren*) [dostęp: 15 maja 2021].

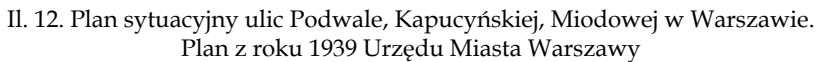
¹⁵ <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Morawy>> [dostęp: 15 maja 2021].

¹⁶ Akt małżeństwa 1835/161. Tomasz Strakacz i Anastazyja Jastrzębska, par. Warszawa św. Jana. <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=8&zs=9233d&sy=317&kt=5&skan=160-161.jpg#zoom=1&x=363&y=1363>> [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 11. Bliska rodzina Tomasza Strakacza i Anastazji Jastrzębskiej

w pracowni krawieckiej przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod numerem 410, młody Tomasz Strakacz późniejszy dziadek naszego probanta Marceliego Władysława Jakuba Strakacza podjął naukę jako czeladnik krawiecki, gdzie majstrem krawieckim byli Jan Stankiewicz i Jan Wesołowski — późniejsi świadkowie na ślubie Tomasza Strakacza. Gdy Tomasz miał 27 lat, jego przyszła wybranka, Anastazja z Jastrzębskich, mieszkała w Warszawie przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod numerem 454. Anastazja miała wtedy zaledwie 15 lat i 9 miesięcy. Ślub Anastazji i Tomasza Strakacza poprzedziły tylko jedno zapowiedzi „w skutek udzielonej dyspensy przez władzę duchowną”, ogłoszone zostały 25 października 1835 r. w „kościółach parafialnych warszawskich”. Związek małżeński Anastazja zawarła z Tomaszem dnia 3 listopada 1835 r. o godzinie szóstej wieczorem w Katedrze św. Jana w Warszawie. Ślubu udzielił im ks. Daniel Krzywicki — bernardyn. W chwili zaślubin jej ojciec, warszawski szynkarz, Józef Jastrzębowski już nie żył. Zmarł 10 kwietnia 1830 r. Matka Anastazji, Agnieszka z Kułakowskich, ponownie wyszła za mąż za Tomasza Popowicza. Do ślubu poprowadził ją właśnie ojczym, Tomasz Popowicz, co zostało potwierdzone jego podpisem w księdze małżeństw, matka Agnieszka była niepiśmienna — co ujęto w akcie małżeństwa Tomasza i Anastazji. Anastazja jednak potrafiła pisać, jej podpis widnieje na akcie małżeństwa. Mąż Anastazji Tomasz Strakacz mieszkał w Warszawie obok pracowni krawieckiej, która znajdowała się przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod numerem 410. Anastazja zaś mieszkała na tej samej ulicy pod numerem 454. Jak prawie każda kobieta, pewnie lubiła się stroić i przychodziła do tej pracowni. Być może Tomasz brał miarę, robił dla niej przymiarki, doradzał w zakupie odzieży? Przed ślubem z Anastazją dwudziestosiedmioletni Tomasz Strakacz w październiku 1835 r. przeprowadził się na ulicę Świętokrzyską pod numer 1335. We wrześniu 1836 r. wspólnie z Anastazją Tomasz zamieszkał w Warszawie przy ul. Długiej pod numerem 582, gdzie przyszła na świat ich pierwsza córka Marianna Tekla Strakacz. Właścicielem tego domu był Tomasz Popowicz, ojczym Anastazji. Później, bo w roku 1847, rodzina Strakaczów przeprowadziła się na ulicę Nowomiejską 159 (obecnie

W 1869 r. Strakaczowie mieszkali przy ulicy Miodowej 485. Właścicielem kamienicy był Andrzej Rosiewicz — introligator, wiadomo o tym z aktu małżeństwa ich córki Julii Katarzyny Strakacz (par. św. Jana nr 12.) i chrztów innych dzieci oraz Skorowidza mieszkańców miasta Warszawy z przedmieściami na rok 1854 [poniżej].

¹⁷ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Ulica_Nowomiejska_w_Warszawie>.

Nr domu	Typ zabudowania	Właściciel posesji
<u>481</u>	K	Drac Marya
<u>482</u>	Pałac	Zejdler Karol
<u>483</u>	K	Freünd Karol
484a	K	Hryniewicz Jan
484b	K	Kochanowski Jan (od ulicy Podwał)
<u>485</u>	Kościół i Klasztor	XX. Bazylianów
<u>486a</u>	K	Fuchs Franciszek
<u>486b</u>	K	Kronenberg Leopold
<u>487</u>	Pałac	Sąd Apelacyjny
488	Pałac	Katedra Grecko-Rossyjska
<u>489a</u>	Pałac	Łaszczyńska Anna
<u>489b</u>	Pałac	Muszewski Jan
<u>489c</u>	Pałac	Lipkau Anna
<u>489d</u>	Pałac	Górski Antoni
<u>490</u>	Pałac	Lesser Stanisław
491	Pałac	Lesser Stanisław
<u>492</u>	Pałac	Arcybiskupów Warszawskich
<u>493</u>	Pałac Rządowy	Rząd Gubernii Warszawskiej
<u>494</u>	Kościół i Klasztor	OO. Kapucynów
<u>495</u>	Pałac	Grabowski M. (od ulicy Miodowej)
<u>495a</u>	Pałac	Haintze W. (od ulicy Daniel.)
<u>496</u>	Pałac	Piotrowski Łukasz

Nazwisko	Imię	Źródło utrzymania
<u>Boniewski</u>	Bonifacy	ksiądz
<u>Domaszewski</u>	Michał	urzędnik
<u>Guliński</u>	Andrzej	urzędnik
<u>Jadłowski</u>	Walery	pozłotnik
<u>Kaczyńska</u>	Karolina	kucharka
<u>Kalinowski</u>	Bazyli	superyor księży bazylianów
<u>Klimczyński</u>	Antoni	stangret
<u>Kobyłański</u>	Karol	urzędnik
<u>Kornacka</u>	Wiktorya	kucharka
<u>Kornacki</u>	Antoni	pisarz prywatny
<u>Kozłowski</u>	Wincenty	urzędnik
<u>Łuszczynski</u>	Jan	krawiec
<u>Makarewicz</u>	Antoni	subiekt jubilerski
<u>Makarewicz</u>	Walenty	jubiler
<u>Miller</u>	Wilhelm	emeryt
<u>Młocki</u>	Władysław	urzędnik
<u>Odolska</u>	Marya	z własnych funduszków
<u>Polakowska</u>	Balbina	z własnych funduszków
<u>Pruszek</u>	Anna	z własnych funduszków
<u>Pużnik</u>	Jerzy	śpiewak
<u>Ruszkowska</u>	Antonina	młodsza
<u>Smolińska</u>	Walerya	kucharka
<u>Srebrnikó</u>	Aleksander	subiekt handlowy
<u>Strakacz</u>	Tomasz	krawiec
<u>Wojciechowski</u>	Wincenty	czeladnik krawiecki
<u>Wroczyński</u>	Józef	subiekt jubilerski
<u>Żurawski</u>	Antoni	śpiewak

II. 13. Numer (cyrkuł 3) spis mieszkańców ul. Miodowa, kościół i klasztor XX. bazylianów w Warszawie.

nazwisko	imię	źródło utrzymania	cyrkuł	ulica	dom	typ	właściciel
Strakacz	Tomasz	krawiec	3	Miodowa	485	Kościół i Klasztor	XX. Bazylianów

Il. 14. Dom numer 485 (cyrkuł 3), spis mieszkańców ul. Miodowa, kościół i klasztor XX. bazylianów w Warszawie z uwzględnieniem wykonywanych przez nich zawodów

Tomasz, kontynuując po ojcu Janie profesję krawiecką, w 1835 r. założył magazyn i fabrykę ubiorów kościelnych. Obok zakładu znajdował się także skład białyny i wyrobów z wełny sosnowej przeciw reumatyzmowi i przeziębieniu. Tomasz przy ul. Kapucyńskiej róg Miodowej 11 (485)¹⁸ w Warszawie miał skład i fabrykę płócien, haftów, chustek oraz wyrobów pończosznich.

Dzieci Tomasza i Anastazji — trudne początki w Warszawie

Anastazja już 19 września 1836 r. urodziła pierwsze dziecko. Była to córka Maryanna Tekla Strakacz. Dziecko zostało ochrzczone w Katedrze Św. Jana w Warszawie, nr aktu urodzenia 528. Przez 21 lat do ukończenia 37 r. życia Anastazja urodziła Tomaszowi Strakaczowi 14 dzieci.

Anastazja i Tomasz w ówczesnych czasach zapewne byli zamożnymi obywatelami Warszawy. Uczęszczali do kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela — katedry archidiecezji warszawskiej znajdującej się na Starym Mieście w Warszawie przy ul. Świętojańskiej 8. To jedna z najstarszych świątyń Warszawy. Pierwotnie nosiła wezwanie Ścięcia św. Jana Chrzciciela, obecnie Męczeństwa św. Jana Chrzciciela — bazylika archikatedralna. To tu zawarli związek małżeński i ochrzcili dzieci. Na pewno rodzina Tomasza miała dobry kontakt z duchownymi w całym mieście.

W 1835 roku przy ulicy Kapucyńskiej 1, róg ówczesnej Miodowej 11, 12, w domu Lessera na wprost ówczesnego Sądu Okręgowego (Pałac Branickich) oraz Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Przemienienia Pańskiego — Tomasz Strakacz założył firmę zajmującą się sprzedażą gotowych ubiorów i różnych „przedmiotów kościelnych”.

Skład zajmował się sprzedażą szat liturgicznych, takich jak ornaty, damatyki, kapy, baldachimy, tuwalnie, stuły, alby, korporały, komże, peleryny oraz dewocjonalia w postaci figur i tego, co potrzebne było w świątyni do odprawiania liturgii. Można zauważyć, że w ówczesnej Warszawie magazyn Tomasza Strakacza miał świetną lokalizację, również na asortyment, którym handlował krawiec, był duży popyt, dlatego biznes kwitł. Potem Tomasz przekazał firmę swojemu następcy — synowi Władysławowi Dawidowi (ojcu naszego probanta), ale o tym w dalszej części opracowania.

Prowadząc badania nad historią rodziny Strakaczów, natrafiłem na założyciela Goleniowskiego Stowarzyszenia Eksploracji Historycznej „Białą

¹⁸ Skorowidz ułożony pod kierunkiem Zarządu Policji, Warszawa: Drukarnia Józefa Unger, 1854.

¹⁹ <<https://strakacz.genealogiapolska.pl/descend.php?personID=I3&tree=160321&display=standard&generations=2>> [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 16. Fotografia, awers i rewers medalu pamiątkowego „Pamiętka Złotego Wesela”
Tomasza i Anastazji Strakacz

Grosz” pana Krzysztofa Jacka Kołtuna²⁰, w którego zbiorach, od kilku lat, znajduje się medal „Pamiętka Złotego Wesela”. Medal jest wykonany w formie monety okolicznościowej, wybitej w srebrze, pierwotnie złoczonej — platerowanej, wielkości współczesnej dwuzłotówki. Medal znaleziony został w zaskakującym i niemającym związku z historią rodziny miejscu, na leśnej drodze w województwie zachodniopomorskim, podczas poszukiwań śladów pracowników przymusowych pracujących w III Rzeszy. Rodzą się różne wątpliwości; czy zagubił go na tym terenie jakiś członek rodziny? Czy może został zrabowany, a następnie zgubiony przez Niemca, a może Rosjanina? Wiadomo, że w jakiś sposób znalazł się na leśnej drodze, przy starej, nieistniejącej smolarni. Jest to temat na nowy wątek opowieści. Może warto byłoby prześledzić wojenne losy członków rodziny?

Jak twierdzi Krzysztof Jacek Kołtun — znalazca medalu — w tamtej okolicy przebywali jeńcy oraz pracownicy przymusowi, co potwierdził, prowadząc badania w terenie. Medal został wybitý prawdopodobnie na 50. rocznicę ślubu małżonków Strakaczów, w 1885 r..

Anastazja Strakacz zmarła w 1894 r. w Warszawie, w wieku 75 lat. Jej pogrzeb odbył się w kościele pw. św. Andrzeja, akt zgonu nr 130²¹. Rok po śmierci żony, w 1895 r., zmarł w wieku 87 lat Tomasz Strakacz, akt nr 349²². Pogrzeb odbył się w tym samym kościele pw. św. Andrzeja.

²⁰ www.facebook.com/Kristof.Koltun [dostęp: 10.05.2018].

²¹ <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=1&zs=0159d&sy=1894&kt=3&-plik=130-132.jpg#zoom=1&x=0&y=0>> [dostęp: 15 maja 2021].

²² <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=1&zs=0159d&sy=1895&kt=3&-plik=349-351.jpg#zoom=1&x=0&y=0>> [dostęp: 15 maja 2021].

Dzieci Tomasza i Anastazji

Jak wspomniałem już w tym opracowaniu, Anastazja i Tomasz mieli prawdopodobnie czternaścioro dzieci. Jednak nie wszystkie dożyły pełnoletności. Tomasz Strakacz urodził się w 1808 r. w miejscowości Ostrów Węgierski na Morawii, a zmarł w 1895 w Warszawie. Pogrzeb odbył się w kościele pw. św. Andrzeja. Tomasz ożenił się z Anastazją Jastrzębowską 3 listopada 1835 r. w Warszawie, w parafii pw. św. Jana. Anastazja, córka Józefa Jastrzębowskiego i Agnieszki Kułakowskiej, urodziła się w 1819 r., zmarła w wieku 87 lat (1894) w Warszawie. Pierwsi potomkowie Tomasza, gdy mieszkali z Anastazją w domu ojczyma, Tomasza Popowicza przy ulicy Długiej, żyli dość krótko. Z jakiego powodu dzieci umierały? — tego brakuje w opisach aktu zgonów.

Od 1836 r. rodzina Strakaczów przeżywała ciężkie chwile związane z nagłymi zgonami dzieci. Marcjanna, pierwsze dziecko Anastazji, zmarło już po dziewięciu miesiącach. W 1844 r. zmarło dwoje następnych dzieci: Franciszka Michalina, urodzona w 1840 r., przeżyła 3 lata i 10 miesięcy. Zofia Katarzyna urodzona w 1844 r. żyła zaledwie trzy miesiące. W 1847 r. ponownie zmarło dwoje dzieci. Byli to Jan Strakacz, który przeżył 4 lata i 10 miesięcy i Weronika, która żyła zaledwie 2 dni. Nieznane są przyczyny śmierci tych dzieci.

Dzieci Tomasza i Anastazji:

1. Maryanna Tekla Strakacz (1836–1837).
2. Stanisław Anastazy Strakacz (1838).
3. Joanna Ludwika Strakacz (1839).
4. Franciszka Michalina Strakacz (1840–1844).
5. Jan Bernardyn Strakacz (1842–1847).
6. Zofia Katarzyna Strakacz (1844–1844).
7. Weronika Strakacz (1845–1847).
8. Aleksander Strakacz (1847).
9. Brunon Maksymiljan Strakacz (1848–1848)
- 10. Władysław Dawid Strakacz** — ur. się 31 grudnia 1849 r. w Warszawie, zm. 6 marca 1926 r. w Warszawie. To ojciec probanta.
11. Julja Katarzyna Strakacz (1851–1853).
12. Waleria Anastazja Strakacz (1853–1853).
13. Marianna Michalina Strakacz (1854–1824).
14. Florentyna Strakacz (1857–1932).

Władysław Dawid Strakacz — ojciec marcelego
Władysława Jakuba Strakacza

Władysław Dawid Strakacz, bezpośredni przodek (ojciec) Honorowego Obywatela Skierniewic Marcelego Władysława Jakuba Strakacza urodził się w Warszawie, w sylwestra 1849 r. Był kupcem i szanowanym krawcem warszawskim.

Il. 17. Fotografia Władysława Dawida Strakacza — ze zbiorów Agencji Reklamowo-Wydawniczej ESTET Zbigniew Gradowski, Skierniewice

Il. 18. Skan metryki chrztu Władysława Dawida Strakacza za: genealodzy.pl

Został ochrzczony w Bazylice Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela, akt chrztu zanotowano pod nr. 453²³. Jak widać na ilustracji nr 12, ojciec Tomasz posiadał umiejętność pisania — złożył pod aktem swój podpis.

W dniu 28 lipca 1850 r. — prawie pół roku po narodzinach Władysława — jego rodzice Tomasz i Anastazja zamieszkali na ulicy Nowomiejskiej 159, w domu Tomasz Popowicza — ojczyrna Anastazji. Tomasz prowadził już wtedy działalność handlowo-produkcyjną — pracował jako krawiec. W 1869 r. Strakaczowie przenieśli się na ulicę Miodową 485, na teren kościoła i klasztoru bazylianów. Wcześniej jednak, bo w 1835 r., pod tym adresem Tomasz założył „magazyn i fabrykę ubiorów kościelnych”. Obok zakładu znajdował się także „skład bielizny i wyrobów z wełny sosnowej przeciw reumatyzmowi i przeziębieniu”. Na podstawie skorowidza mieszkańców Warszawy z przedmieściami za 1854 r., sporządzonego pod kierunkiem Zarządu Policji, wiadomo, że sklep Tomasz Strakacza był usytuowany przy ul. Kapucyńskiej róg Miodowej 11 (485)²⁴. W skorowidzu napisano, że znajdował się tam „skład i fabryka płócien, haftów, chustek oraz wyrobów pończoszniczych”. Zawód krawca oraz asortyment produkowanych ubiorów ściśle związanych z posługą kościelną na pewno miał wpływ na rozwój firmy. Dobra znajomość rynku, zaufanie duchownych (u których mieszkał) oraz przemysłany marketing przyczyniły się do rozkwitu firmy Tomasz Strakacza. Dziadek naszego probanta zmarł w wieku 77 lat, 6 marca 1926 r. w Warszawie.

²³ <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=8&zs=9233d&sy=138&kt=3&skan=451-454.jpg#zoom=1&x=0&y=0>> [dostęp: 15 maja 2021].

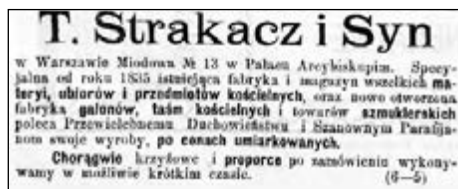
²⁴ Skorowidz ułożony pod kierunkiem Zarządu Policji, Warszawa 1854.

Marketing i religia

Samo łączenie słów marketing i religia są dość ryzykowne i prowadzi do wielu trudności interpretacyjnych. Czy w takim razie religia i marketing mogą iść ze sobą w parze? Tak, a dowodem na to była działalność firmy Tomasza Strakacza. Jak pokazuje historia, dzięki wykorzystaniu wrodzonego talentu Tomasz świetnie poradził sobie w świecie biznesu.

Władysław Dawid Strakacz — jego syn — miał dobry wzór do naśladowania. Prawdopodobnie od młodzięńczych lat pomagał ojcu w prowadzeniu przedsiębiorstwa. Tomasz stopniowo włączał syna w swoje biznesowe operacje. Na pewno wykształcił Władysława Dawida Strakacza, co w rezultacie doprowadziło do zmiany nazwy jego firmy na „T. STRAKACZ I SYN”.

Władysław D. Strakacz stworzył także dobrze funkcjonującą sieć dystrybucji wytwarzanych produktów. Tomasz i Władysław mieli wiernych klientów, zadowolonych z oferowanych usług. Prawdą jest, że był to rynek bardzo specyficzny, rządzący się swoimi prawami. Dbając o biznesową etykę, właściciele zaczęli zarabiać na religijności społeczeństwa. W warszawskiej, piotrkowskiej i przede wszystkim częstochowskiej prasie publikowali reklamy swoich wyrobów i sklepu.

Il. 19. „Tydzień” — piotrkowski gubernialny tygodnik, nr 22, 19 maja 1891 r.

„Tydzień” — piotrkowski gubernialny tygodnik wydawany w Piotrkowie (Petryków), w latach 1873–1906 (wznowienie po 1914) — zamieszczał anonse i reklamy dotyczące działalności Tomasza Strakacza oraz jego syna. Informacje urzędowe, nekrologi, komentarze są cennymi źródłami genealogicznymi, a fragmenty dotyczące znajdującej się w obrębie guberni piotrkowskiej Częstochowy i okolic przybliżają życie codzienne żyjących tam w XIX w. krewnych i przodków Strakacza.

Władysław powoli zaczął zmieniać asortyment produktów i rozkręcać biznes na swój rachunek, zakładając firmę WŁADYSŁAW STRAKACZ, a także prowadząc „Specjalny Magazyn Bielizny” przy ulicy Miodowej nr 11 w Pałacu Stanisława Lessera w Warszawie. Reklamował firmę w warszawskiej prasie.

Il. 21. „Głos Warszawski”
nr 131, R. 4, 1912

Il. 22. „Gazeta Przemysłowo-Rzemieślnicza”
22 II 1928

Władysław Strakacz, Julia Ring, Szkoła krawiecka, Wacław Truchliński, A. Wojciechowski. Listy pochwalne: August Rauer, Bronisława Głodowska, Władysław Siwecki z Lublina, Maria i Antonina Papieskie z Lublina, Janina Koperska z Puław, S. Spaczyńska z Lublina, C. Salzwasser. Dyplom uznania: Józefa Swinarska”.

Późniejsze ogłoszenia reklamujące sklep z dewocjonaliami Tomasza i Władysława Strakaczów, pochodzą z tygodników „Głos Warszawski” oraz „Gazeta Przemysłowo-Rzemieślnicza”.

Ogłoszenia na lata 1912 i 1928 świadczą, że po śmierci Tomasza Strakacza (zm. w 1895), jego syn Władysław Strakacz nadal prowadził biznes pod szyldem ojca.

Zinnego, pozyskanego w wyniku moich badań, artykułu prasy warszawskiej (Il. 23) dowiadujemy się, że Władysław Strakacz należał do Archikonfraterni Literackiej — rzymskokatolickiego arcybractwa religijnego, działającego nieprzerwanie od XVI w. w Warszawie, od połowy XVII w. przy kolegiacie (potem katedrze) św. Jana. Początkowo koncentrowano się na śpiewach kościelnych i przyjmowano do grona braci wyłącznie mężczyzn umiających czytać, tzw. viriliterati. Z czasem rozpoczęto także działalność charytatywną i społeczną. W 1840 r. Archikonfraternia dostała nowe prawa, które poszerzyły jej pole działania o zadania charytatywne i pochówki współbraci oraz opiekę nad pozostawionymi przez nich członkami rodzin. Działała także na polu edukacyjnym i wychowawczym. W 1909 r. Władysław Strakacz został wybrany przez kapitułę do prezydium rady na stanowisko „seniora kontrolera”. Członkami-protektorami byli królowie, także liczni dostojnicy świeccy i duchowni. Księga pamiątkowa archikonfraterni, zaginiona w czasie powstania

Il. 23. „Gazeta Warszawska”
(„Głos Warszawski”) R. 130, 6 XII 1909

9 21 76	Straka Jerome A., m., Wawelska 70
5 02 55	Strakacz Stanisław, m., Chłodna 64
9 25 06	Strakacz Sylwin, dziennik., Skorupki 12
6 72 50	Strakacz T. i Syn, mag. i prac. ubiorów kościelnych, Miodowa 11
6 17 80	Strakacz Władysław, zob. Browar Skierniewicki i Żywiecki

Il. 24. Numer telefonu i adres pracowni Strakacz i Syn

warszawskiego, zawierała m.in. podpisy Michała Korybuta-Wisniowieckiego i Jana III Sobieskiego, królowych, dostojników państwowych, dwóch papieży i innych hierarchów Kościoła katolickiego, trzech świętych i jednego błogosławionego. Po wojnie założono nową księgę, w której znajdują się liczne wpisy dostojników kościelnych. Papież Jan Paweł II został Najwyższym Protektorem Archikonfraterni i wpisał się do księgi, podobnie jak kolejni metropolici warszawscy, będący Protektorami Głównymi: kardynałowie Stefan Wyszyński, Józef Glemp i Kazimierz Nycz²⁷.

W książce telefonicznej *Spis abonentów Warszawskiej Sieci Telefonów Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej Rządowej Warszawskiej Sieci Okręgowej, Rok 1935/1939*²⁸ widnieje numer telefonu i adres pracowni Strakacz i Syn oraz numer telefonu przyszłego właściciela skierniewickiego browaru.

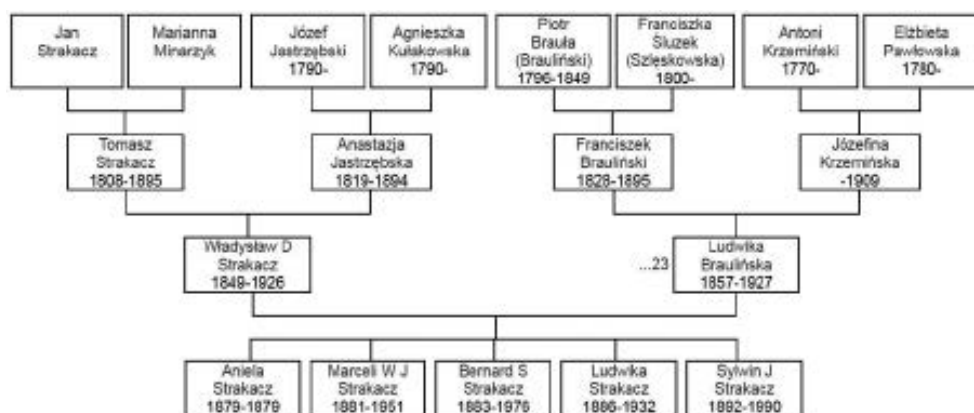
²⁷ Wikipedia: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Archikonfraternia_Literacka>.

²⁸ Spis abonentów warszawskiej sieci telefonów Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej i Rządowej Warszawskiej Sieci Okręgowej 1938–1939, <http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/dlibra/docmeta-data?id=9885&from=&dirids=1&ver_id=&lp=1&QI=> [dostęp: 15 maja 2021].

Władysław Dawid Strakacz ślub z Ludwiką Braulińską

Władysław Dawid Strakacz w wieku 29 lat ożenił się Ludwiką Braulińską. Za sprawą ojca Tomasza jego syn Władysław Dawid Strakacz miał wysoką pozycję wśród kupiectwa. Był także Radnym Miasta Stołecznego Warszawy. Pełnił funkcję członka w Komisji Finansowo-Budżetowej oraz Komisji Podatkowej dla wymiaru podatku przemysłowego w okręgu VI miasta Warszawy²⁹. Był na pewno świetną partią dla Ludwiki, córki piotrkowskiego browarnika. Ślub odbył się 15 października 1878 r. w Skierniewicach. Akt zaślubin zarejestrowano pod nr 39.

Ludwika Braulińska (Braul) — matka naszego probanta to córka Franciszka Braulińskiego (Braula) i Józefiny Krzemińskiej — jak pokazano na drzewie genealogicznym.

Il. 25. Drzewo genealogiczne Ludwiki Braulińskiej — badania własne

Władysław Dawid Strakacz zmarł 6 marca 1920 r. w Warszawie. Został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim, żona Ludwika Władysławowa żyła jeszcze 7 lat, zmarła 21 maja 1927 r. w wieku 70 lat, w dniu 23 maja 1927 r. Została pochowana wspólnie z mężem w grobowcu rodzinnym na cmentarzu Stare Powązki w Warszawie — kwatera 191, rząd 5, miejsce 25/26.

²⁹ Dziennik Zarządu Miasta Stołecznego Warszawy, nr 96, 1921, s. 3 (11 XI).

płyta grobowa

Ś.P. LUDWIKA ZE STRAKACZÓW
WAGNEROWA UR. 1.XI.1886 + 7.V.1932
ŻYŁA CNOTAMI RODZINNEMI
CHRZEŚCIJANKI I POLKI, ŻYŁA SERCEM
(Tablica inskrypcyjna 2 — marmur, we-
wnątrz kaplicy, na wprost wejścia).

Ś.P. WŁADYSŁAW STRAKACZ VR.
18.VI.1881 + 17.XII.1951

Ś.P. MARIA MELANIA STRAKACZOWA
Z D. BERMANN * 1.IX.1898 + 4.XII.1984
(Tablica inskrypcyjna 4 — marmur, we-
wnątrz kaplicy, strona prawa, góra).

Ś.P. WŁADYSŁAW STRAKACZ OBYWATEL
I RADNY M. ST. WARSZAWY VR. 31.XII.
1849 + 6.III.1926

Ś.P. ISIO STRAKACZ * 4.II.1926 +
15.VIII.1930

Ś.P. LUDWIKA Z BRAULIŃSKICH
WŁADYSŁAWOWA STRAKACZOWA VR.
6.V.1857 + 23.V.1927

KAZIMIERZ WAGNER DOKTOR MEDYCYNY
UR. 8 II... V 1936 WIERZĘ W CIAŁA
ZMARTWYCHWSTANIE ŻYWOŹ WIECZNY
AMEN (Tablica inskrypcyjna 3 — marmur,
wewnątrz kaplicy, strona lewa)

Ś.P. ANNA WAGNEROWA * 6 X 1910 + 1 VII
2003 (Tablica inskrypcyjna 5 — marmur,
wewnątrz kaplicy, strona prawa, dół)

Ś.P. KAZIMIERZ SYLWESTER WAGNER
* 31.XII.1908 + 9.VII.1977 (Płyta
nagrobna — marmur)

Ś.P. BERNARD STANISŁAW STRAKACZ *
20.VIII.1883 + 21.III.1976

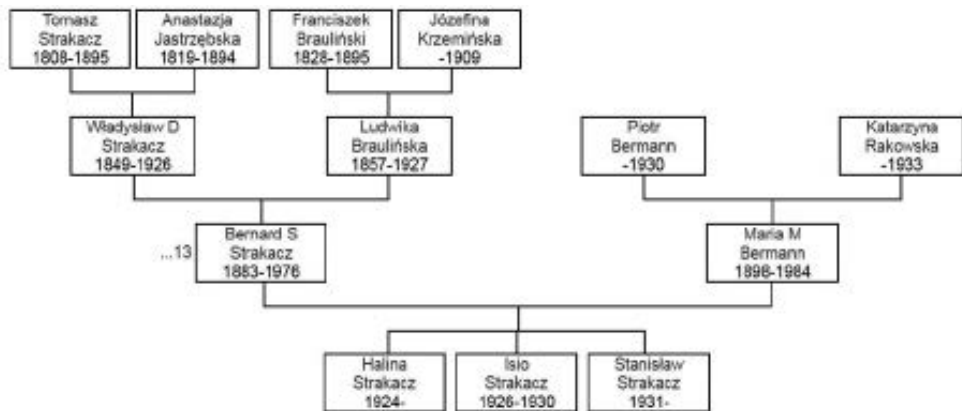
Il. 26. Grobowiec rodziny Władysława Strakacza (kw. 191)³⁰
ze zbiorów „Galeria Cmentarza Powązkowskiego” w Warszawie

³⁰ <<http://sowa.website.pl/cpg/displayimage.php?pid=3281>> [dostęp: 15 maja 2021].

Potomkowie Ludwiki i Władysława Dawida Strakacza

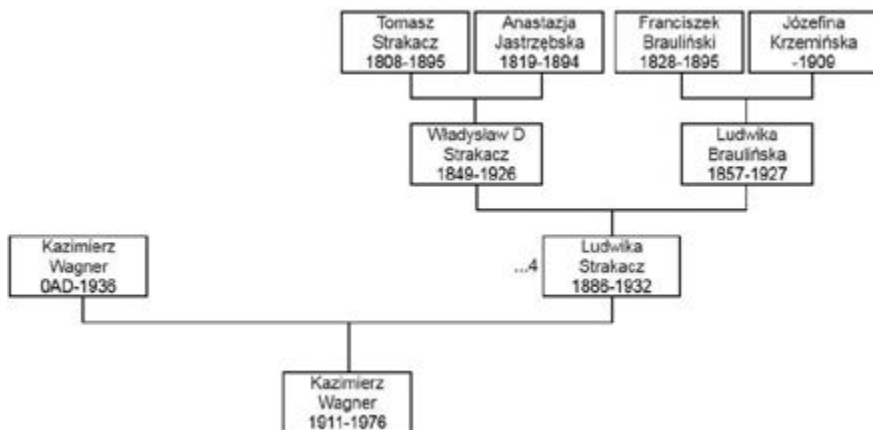
Aniela Strakacz — siostra Marceliego Władysława Strakacza urodziła się w 1879 r. w Warszawie. Chrzest odbył się w kościele ojców kapucynów pw. Przemienienia Pańskiego, co opisuje sporządzony na tę okoliczność akt nr 154. Zmarła w tym samym roku w Warszawie. Pogrzeb odbył się w kościele ojców kapucynów pw. Przemienienia Pańskiego — akt 129 tej parafii.

Stanisław Bernard Strakacz — brat Marceliego Władysława Jakuba Strakacza, urodził się 20 sierpnia 1883 r., w Warszawie, w rodzinie Władysława Dawida Strakacza i Ludwiki Braulińskiej, jak pokazano na drzewie genealogicznym (Il. 25). Stanisław Bernard Strakacz studiował na wydziale mechaniki na Politechnice w Petersburgu. Zawdzięczał to głównie sponsorowi swojej edukacji, prowadzącemu browar w Skierniewicach bratu M.W.J. Strakaczowi. Jako student Politechniki w Petersburgu Bernard Stanisław Strakacz był świadkiem ślubu naszego probanta. W wieku 36 lat poślubił 21-letnią Marię Melanię Berman. Brat pomógł mu urządzić się w Katowicach, gdzie Bernard objął posadę dyrektora jednej z kopalń. Ślub z Marią Melanią Berman odbył się w Rydze w 1920 r. Z tego związku urodziło im się troje dzieci: Isio Strakacz w 1926 r., Stanisław Strakacz w 1931 r. i Halina Strakacz. Żona Bernarda — Maria Melania — zmarła 4 grudnia 1984 r. w wieku 86 lat. Pochowano ją w Warszawie, w grobowcu Strakaczów na Starych Powązkach. Bernard Stanisław Strakacz zmarł w Warszawie 21 marca 1976 r., miał 92 lata. Został pochowany na cmentarzu Stare Powązki.

Il. 27. Diagram, drzewo genealogiczne Bernarda Strakacza — badania własne

Ludwika Strakacz — siostra Marceliego Władysława Strakacza urodziła się 1 listopada 1886 r. Wyszła za mąż za Kazimierza Wagnera, z którym miała syna, on także miał na imię Kazimierz. Ludwika Wagner zd. Strakacz zmarła 7 maja 1932 r. w Warszawie. Została pochowana na Cmentarzu Stare Powązki w grobie rodzinnym Strakaczów wspólnie z mężem Kazimierzem, który zmarł cztery lata później, także w maju.

Il. 28. Diagram, drzewo genealogiczne Ludwika Strakacz — badania własne

Il. 29. Sylwin Strakacz (fot. 1939)

Sylwin Jerzy Franciszek Strakacz (1892–1973) — brat probanta, ur. 17 lutego 1892 r. w Warszawie, zm. 15 maja 1973 r. w Los Angeles — dziennikarz, kompozytor, sekretarz Ignacego Paderewskiego, dyplomata, urzędnik konsularny. Przy niemałej pomocy starszego brata, W.M.J. Strakacza, Sylwin ukończył gimnazjum gen. Pawła Chrzanowskiego w Warszawie oraz prawo w Petersburgu. W dniu 7 sierpnia 1919 r. w Warszawie, kościele pw. św. Andrzeja — akt 184, Aniela Karszo-Siedlewska wyszła za mąż za Sylwina Jerzego Strakacza, syna Władysława Dawida Strakacza i Ludwiki Braulińskiej, urodzonego 17 lutego 1892 r. w Warszawie. Aniela Karszo-Siedlewska

urodziła się w starej rodzinie szlacheckiej, wyznania ewangelicko-reformowanego, spokrewnionej z burżuazją Warszawy i Lublina. Po wybuchu II wojny światowej Sylwinowi powierzono obowiązki delegata RP przy Lidze Narodów i konsula generalnego w Genewie (jesienią 1939). W 1940 r. dotarł wraz z Ignacym Paderewskim do Nowego Jorku. Był jednym z kandydatów na premiera rządu emigracyjnego. Zajmował stanowisko konsula generalnego w Nowym Jorku (1941–1945). Po II wojnie światowej był działaczem polonijnym, pracował w amerykańskim sądownictwie, miał też udział w kampanii wyborczej Richarda Nixona. Sylwin Strakacz był głównym wykonawcą testamentu Ignacego Paderewskiego³¹.

³¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sylwin_Strakacz> [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 30. Ignacy Jan Paderewski i Sylwin Strakacz. Sylwin Strakacz drugi od lewej, sekretarz Ignacego Paderewskiego, delegat City Hall S. Mann, Nowy Jork 1932 r.

Źródło: Koncern Ilustrowany „Kurier Codzienny”/Narodowe Archiwum Cyfrowe/NAC, Sygn. 1-K-6816-5³².

Il. 31. Płyta nagrobna, autor: Kathy Holland, Gates to the Past Genealogy, 20 X 2013, grobowiec 119023173³³

³² <<https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/132446/f6493a93181e9a646a8a27fcea2c67c7/>> [dostęp: 15 maja 2021].

³³ <<https://www.findagrave.com/memorial/119023311/sylwin-strakacz>> [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 32. Rodzina Strakaczów
w Riond-Bosson, ok. 1940

Sylwin Strakacz zmarł 15 maja 1973 r. Pochowany został na Cmentarzu Forest Lown w Glendale, Kalifornia, wspólnie z żoną Aniłą.

Anne Strakacz-Appleton urodziła się w Warszawie 17 marca 1922 r. Anna Strakacz była jedynym dzieckiem Sylwina Strakacza. Matka Anny, znana rodzinie i bliskim przyjaciółom jako Anetka, dorastała między Warszawą a Riond-Bosson, wieloletnią rezydencją Paderewskiego niedaleko Lozanny w Szwajcarii. To także chrześniaczka Paderewskiego. Po jego śmierci rodzina Strakaczów przeniosła się ze wschodniego wybrzeża do Los Angeles, gdzie Anna — kobieta piękna i utalentowana — cieszyła się krótką karierą

Il. 33. Diagram, drzewo genealogiczne Sylwina Jerzego Strakacza — badania własne

aktorską w Hollywood, pracowała też jako główny przedstawiciel firmy kosmetycznej MaxFactor w Europie. Anne Strakacz-Appleton zmarła w Sacramento w Kalifornii w piątek 31 lipca 2015 r. Miała 93 lata.

Tygodnik „Świat”³⁴ założony i prowadzony przez Stefana Krzywoszewskiego (1866–1950), w 1909 r. zamieścił notkę o piwie browaru Strakacza³⁵. Tekst podpisany inicjałem „w.” opisuje skierniewicki browar Władysława Strakacza (1881–1951), nazywany się Browarem Braulińskiego, od nazwiska jego właściciela.

Piwo ze Skierniewic lepsze od Piwa z Rygi

„Istniejący już w trzecim pokoleniu ten stary browar polski jest obecnie własnością p. W. Strakacz. Od dawna umiał robić wyborne piwo, nie ustępujące najlepszym gatunkom, jakie my tu na miejscu spożywamy. Ale Właściciele nie dosyć czynili, aby jak najszerszy ogół konsumentów o wyborze skierniewickim piwem się dowiedział. I wystawa częstochowska była prawdziwą rewelacją pod tym względem dla naszych znawców i amatorów piwa. Skierniewickie piwo, które w restauracji „Pod kogucikiem” jest podawane i oprócz tego ma wyszynk w osobnym sklepie Głównego Pawilonu, stało się prawdziwą atrakcją wystawy, napój świeży odżywczy smaczny (a przytem doskonale konserwowany, czego brak stanowi u nas główną wadę w handlu piwem), zyskał sobie olbrzymie powodzenie. Czesi natychmiast uznali i ocenili piwo Braulińskiego, tłumnie zalegając ogródek przy sklepie w głównym pawilonie. Ci prawdziwi znawcy piwa wyrażali głośno pochwały produktu pana Strakacz, którego inaczej zresztą nie podejmowali do ust, jak w ogromnych bombach. W ogóle ten mały ogródeczek, jaki p. Alfons Bogusławski zaprojektował w samym wnętrzu Pawilonu Głównego, stanowi jeden z najruchliwszych punktów wystawy i jest najulubieńszem miejscem wypoczynku. Kilkanaście stoliczków, postawionych tu na tle świeżutkiej murawy, są stale w oblężeniu. A nie tylko wypoczywają tu przechodnie, którzy zwiedzają

Il. 34. Kiosk browaru
skierniewickiego na wystawie

³⁴ „Świat”: pismo tygodniowe ilustrowane poświęcone życiu społecznemu, literaturze i sztuce, prowadzony przez Stefana Krzywoszewskiego (1866–1950), Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa, nr 22, R. 4, 1909 (29 V).

³⁵ <<http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/dlibra/docmetadata?id=17831&from=publication>> [dostęp: 15 maja 2021].

ogromny i tak bardzo interesujący Pawilon Główny, lecz ciągną tu na wypoczynek i odświeżenie się nawet z dalekich krańców wystawy.

– Czesi chwalili piwo skierniewickie! — biegnie z ust do ust i każdy rad jest sam ekspertyzę uczynić i potwierdzić wyrok niezaprzeczonych znawców. Zresztą język czeski ciągle słychać w tym zakątku. Na wystawie jest sporo Czechów [narodowości wtedy pisano małą literą], obsługujących sto firm czeskich; w fabrykach częstochowskich nie brak jest majstrów czeskich. Ci wszyscy przy piwie skierniewickim dają sobie rendes-vous. Skierniewice leżą o godzinę, półtorej od Warszawy. P. Strakacz przy małej dozie zręczności i małym nakładzie reklamy może wyrugować z naszego rynku piwa ryskie w najkrótszym czasie”.

Piwa z Rygi były wtedy powszechnie sprzedawane na polskim rynku i uważane za najlepsze.

Prezes Związku Browarników – Władysław Strakacz – wrażliwy na ludzkie cierpienie

W 1939 r. Marcei Władysław Jakub Strakacz został wybrany do Rady Naczelnej Zrzeszenia, powtórnie został drugim prezesem. Rok wcześniej, w 1938 r., był członkiem Komisji Normalizacyjnej (tzw. Komisja Butelek) z ramienia Zrzeszania Browarników i Słodowni RP³⁶.

Strakacz znacznie polepszył warunki socjalne pracowników, budując: sto-

łówkę, umywalnię, świetlicę. Na podstawie ksiąg rachunkowych można stwierdzić, że zakład prowadził działalność socjalną na rzecz pracowników poprzez zakup leków, odzieży ochronnej, kaloszy, słoniny i wódki dla pracowników rąbiących łód. Browar zatrudniał specjalistów: stolarzy, bednarzy, kowali, furmanów, szofera, telefonistki, czyli całą infrastrukturę. Kierowanie tak dużym zakładem wymagało dobrze funkcjonującej administracji. Strakacz troszczył się nie tylko o swoich pracowników, ale był również wrażliwy i czuły na krzywdę ludzką w ogóle. Brał również aktywny udział w społecznym życiu Skierniewic. Wrażliwy na ludzkie cierpienie wspierał finansowo najbiedniejsze warstwy mieszkańców.

Il. 35. „Gazeta Rolnicza: Pismo Tygodniowe Ilustrowane”

³⁶ „Gazeta Rolnicza: Pismo Tygodniowe Ilustrowane” nr 25, R. 75, 21 VI 1935.

Il. 36. Uczestnicy zlotu kół PCK działających przy szkołach w powiecie skierniewickim przed Domem Sejmikowym w Skierniewicach. Pierwszy od lewej Władysław Strakacz, Józef Górski, Franciszek Filipski — w latach 1931–1939 burmistrz Skierniewic

Źródło: Archiwum Cyfrowe Skierniewic, <https://archiwumskierniewic.pl/items/show/1533> [dostęp: 25 maja 2021].

Czy panu Strakaczowi udało się zaistnieć w rynkowym browarniczym biznesie?

W okresie władzy Polski Ludowej, czasie trudnym do przetrwania dla przedwojennych przemysłowców i obywateli ziemskich, Władysław Strakacz był zmuszony, po upaństwowieniu browaru skierniewickiego i przeprowadzonej reformie rolnej, do opuszczenia stron rodzinnych. W 1949 r. zamieszkał wspólnie z synową i wnukiem w Warszawie przy ul. Chłodnej 64. Był to adres składu i przedstawicielstwa jego przedsiębiorstwa browarniczego w Skierniewicach. Adres ten figuruje na archiwaliach przekazanych przez wnuka Andrzeja Strakacza do Muzeum Historycznego m.st. Warszawy — „potwierdzeniu o zameldowaniu” w Warszawie z 5 grudnia 1949 r. oraz na wydanym w marcu 1950 r. Prawie jazdy.

Od tamtej chwili jakość piwa i znaczenie browaru spadły, aż do jego likwidacji w 1980 r. Należy zadać podstawowe pytanie. Czy panu Strakaczowi udało się zaistnieć w rynkowym browarniczym biznesie? Raczej uczyniła to historia, niszcząc handlowe powiązania z czasów zaborów. Browar zniknął z mapy Skierniewic, a sam Władysław Strakacz, przemysłowiec i społecznik,

Zaświadczenie o zamieszkanym
 Zamieszkały w Władysław
 ulica Chłopa Nr 64
 31.12.1914
 Podpis
 Zamieszkały w _____ Nr _____
 ulica _____
 Podpis _____
 Zamieszkały w _____
 ulica _____ Nr _____
 Podpis _____

POUČZENIE DLA KIEROWCY
 1. O jazdzie pojazdu można zamieszkałego kierować, jeżeli posiada on w tym celu pozwolenie powiatowe, wydane przez starostę powiatu, który wydał, wydając, należy posiadać książkę rejestracyjną.
 2. Właściciel pojazdu lub kierownik pojazdu musi mieć w swoim posiadaniu książkę rejestracyjną, którą musi posiadać przy sobie, a w razie potrzeby przedstawić ją na żądanie policji.

Starosta Powiatowy Skierniewicki
 Powiat powiatowy Skierniewicki
POZWOLENIE na jazdę kat. IIIa
 Nr 00428/1914
 Nazwisko STRAKA WŁ.
 Imię Władysław
 zamieszkały w Skierniewicach
 ulica Chłopa Nr 64
 1914
 Uprawnienie jest do kierowania
 na drogach publicznych R.
 samochodów oraz pojazdów napędzanych
 siłą mechaniczną o łącznej mocy
 do 1,5 konia mechanicznego, silnikach
 o mocy do 1,5 konia mechanicznego
motocykli
 oraz _____

Il. 37. Prawo jazdy

doczekał się w Skierniewicach skweru, później ulicy swojego imienia. Piwo skierniewickie także zostało w opisach historycznych, a my chcąc ocalić od zapomnienia tę historię, kultywujemy pamięć o skierniewickim browarniku, z którego społeczność Skierniewic jest niewątpliwie dumna.

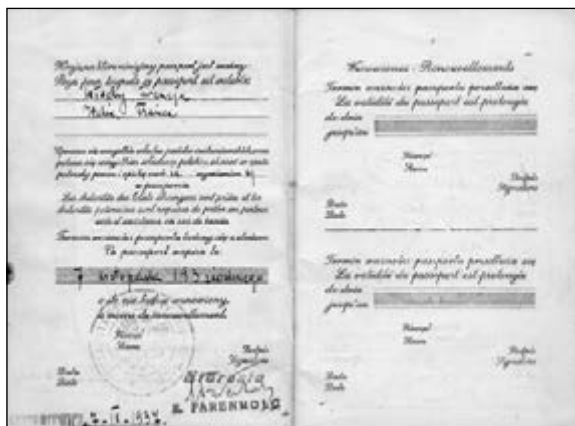
Pamiętki Po Marcelim Władysławie Jakubie Strakaczu

Ze zbiorów Muzeum Historycznego m.st. Warszawy,

Pamiętki przekazane przez wnuka probanta, Andrzeja Strakacza, przypominają o obecności Strakacza na wystawach przemysłowych i krajowych. Zachował się paszport wydany w 1937 r. na Międzynarodową Wystawę w Paryżu. Nr inw. kolejno: MHW 25824/1.

Il. 38. Portret Władysława Strakacza (przed 1933), ol. pł., 106 × 100,5 cm, sygn. S. Norblin, nr. inw. MHW 25662, poz. kat. 1

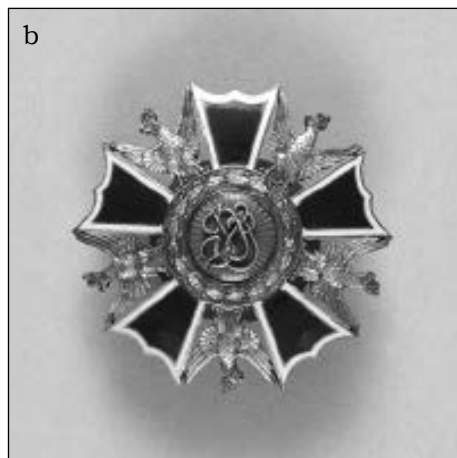
Władysław Strakacz i jego działalność w Ochotniczej Straży Pożarnej w Skierniewicach

Zaświadczają o tym dwie odznaki jubileuszowe Straży Pożarnej w Skierniewicach wydane z okazji 25-lecia w 1905 r. oraz odznaki honorowe Głównego Związku Straży Pożarniczych RP z ok. 1930 r.

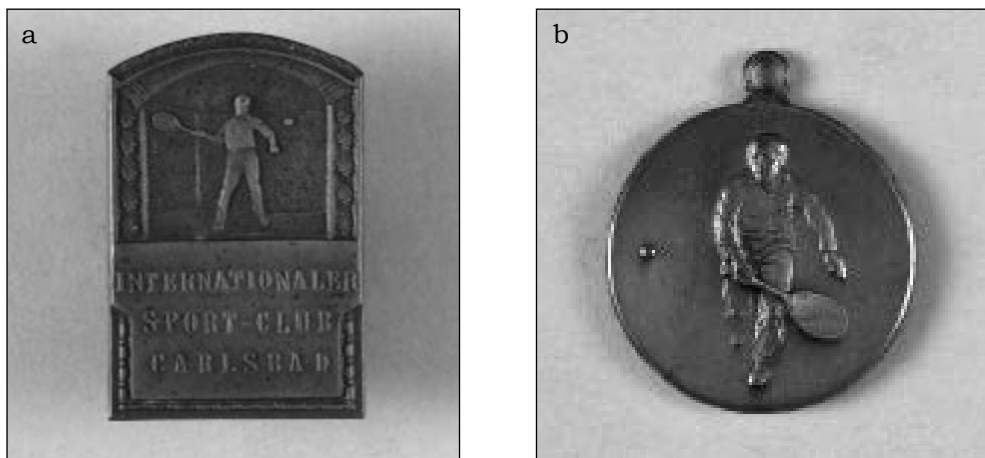

Il. 40. Odznaki jubileuszowe Straży Pożarnej – a. Nr inw. MHW 25798/1-2; b. MHW 25796

Władysław Strakacz odznaczony został Brązowym Krzyżem Zasługi, którego miniaturę Andrzej Strakacz przekazał do zbiorów muzealnych. Nr inw. MHW 25795.

Il. 41. a. Brązowy Krzyż Zasługi, Nr inw. MHW 25795; b. Odznaka 18. Pułku Piechoty, który stacjonował aż do 1939 r. w Skierniewicach. Odznaka nadawana była od 1928 r., a wykonał ją według projektu porucznika Stanisława Jana Amirowicza zakład grawerski Józefa Michrowskiego w Warszawie, przy ul. Nowy Świat 15; Nr inw. MHW 25792

Il. 42. a. Plakietka klubowa z ok. 1930 r., Nr inw. MHW 25807; b. Medal nagrodowy przyznany Strakaczowi na zawodach w Skierniewicach, w 1932 r., z grawerunkiem – „Druga rakietka – Skierniewice 1932” Nr inw. MHW 25808

Tenis był dyscypliną sportową z zamiłowaniem uprawianą przez Władysława Strakacza. Należał on do Międzynarodowego Klubu Sportowego w Karlsbadzie.

Wydaje się, że Strakacz najdłużej pozostał wierny pasji automobilowej. Brał udział w Międzynarodowym Rajdzie Automobilklubu Polski, który odbył się w dniach 16–23 czerwca 1929 r.

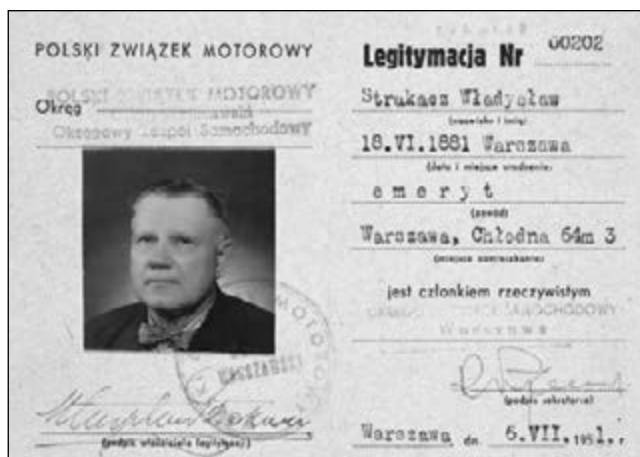
Il. 43. Ozdobna plakietka z nałożoną odznaką Automobilklubu Polskiego i napisem, którą wykonał zakład grawerski Józefa Michrowskiego w Warszawie, Nr inw. MHW 25809

Il. 44. Legitymacja członkowska Automobilklubu Polski, Oddział w Bydgoszczy, wydana wraz z legitymacją członkowską w marcu 1949 r.; Nr inw. MHW 25810/a-b

Il. 45. Odznaka Automobilklubu Polski, Oddział w Bydgoszczy, należąca do Władysława Strakacza

Il. 46. Legitymacja Polskiego Związku Motorowego wydana w lipcu 1951 r.; Nr inw. MHW 25812

Il. 47. Legitymacja z adnotacjami o opłaconych składkach członkowskich od stycznia 1946 r. do lipca 1947 r.;
Nr inw. MHW 25824

Strakacz, jak wcześniej wspomniałem, posiadał swój własny samolot. Należał również do Aeroklubu Kujawskiego w Inowrocławiu.

Bliska Rodzina Tomasza i Anastazji Strakaczów — raport genealogiczny Rodzeństwa Dawida Strakacza

Jak już wiadomo, Anastazja i Tomasz mieli czternaścioro dzieci. Oto one:

Maria Tekla Strakacz (1836–1837)

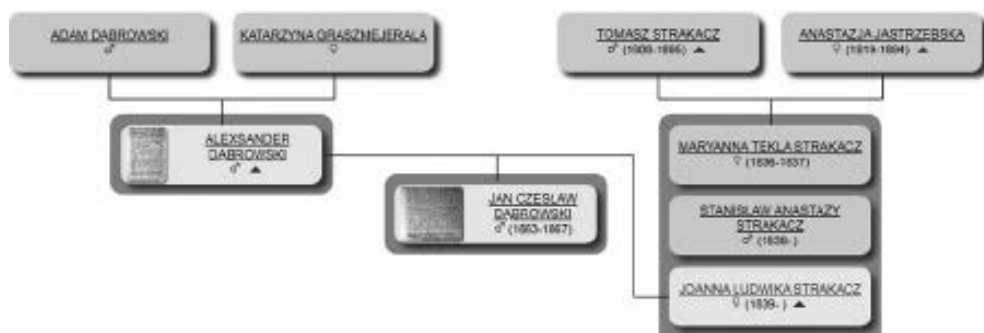
Urodziła się 19 września 1836 r. Chrzest odnotowano w parafii św. Jana w Warszawie. O okolicznościach tego sakramentu dowiadujemy się z aktu nr 528. W treści aktu napisano, że Tomasz to majster krawiecki, który miał 28 lat, gdy chrzczył pierwszorodną córkę. Chrzestnymi Marii Tekli Strakacz byli fryzjer Michał Zarczyński oraz mistrz krawiecki Paweł Jarczyński. Ojciec i ojcowie chrzestni umieli czytać i pisać, co potwierdzili własnoręcznymi podpisami pod aktem. Rodzice Marii Tekli Strakacz — Tomasz i Anastazja z Jastrzębowski — mieszkali w Warszawie przy ul. Podwale. Marian Tekla Strakacz po niespełna dziewięciu miesiącach zmarła, 1 lipca 1837 r. Co było przyczyną jej śmierci, tego w akcie zgonu nr 560, zanotowanym w parafii św. Jana w Warszawie, nie podano.

Joanna Ludwika Strakacz

Następna córka Tomasza i Anastazji Strakacz urodziła się w 1839 r. Jej chrzest odnotowano w parafii św. Jana w Warszawie, w akcie nr 440.

Ślub i potomkowie Joanny Ludwiki Strakacz

Joanna Ludwika Strakacz w 1860 r. w Warszawie, w kościele pw. św. Jana Chrzciciela, wyszła za mąż za Alexandra Dąbrowskiego, Niemca, majstra krawieckiego, akt nr 12.

Il. 48. Drzewo genealogiczne Joanny Ludwiki Strakacz – badania własne

Alexander urodził się w mieście Naumburg w Niemczech, obecnie mieście powiatowym, w Bawarii, w rejencji Górna Bawaria. Adam Dąbrowski, ojciec Alexandra, męża Joanny Ludwiki Strakacz, był z zawodu oficjalistą prywatnym³⁷. Wiadomo o tym na podstawie treści aktu zaślubin. Oficjalistą prywatnym nazywano kogoś, kto był zatrudniony przez właściciela ziemskiego do zarządzania majątkiem. Czy Adam Dąbrowski sprawował taką funkcję, czy był jedynie pracownikiem dóbr: kasjerem, ekonom, czy zwykłym urzędnikiem (np. „oficjalistą magazynu”, lub „oficjalistą fabryki”) nie ustalono. Nie potwierdziłem tego także w moich badaniach, ale można domniemywać, że Alexander Dąbrowski poznał swoją wybrankę w pracowni Tomasza Strakacza. Obaj panowie to krawcy. Być może Alexander był czeladnikiem w zakładzie krawieckim Tomasza i tam poznał swoją wybrankę.

Jedenastego lipca 1863 r. Joanna urodziła syna. Wszyscy zamieszkiwali w Warszawie przy ulicy Miodowej 492. Synowi nadano imiona Jan Czesław. Chrzest odbył się w parafii pw. św. Jana Chrzciciela (akt nr 529). Ojcem chrzestnym został dziadek Jana Czesława, ojciec Joanny — Tomasz Strakacz nasz probant. Jan Czesław Strakacz zmarł 12 lipca 1867 r., pogrzeb odbył się w parafii w pw. Przemienienia Pańskiego w Warszawie. Tomasz Strakacz — dziadek zmarłego — podpisał się na akcie zgonu o numerze 94.

Franciszka Michalina Strakacz (1840-1844)

Następna córka Tomasza i Anastazji Strakacz urodziła się w Warszawie, 4 października 1840 r. Wynika to z aktu chrztu nr 519 sporządzonego w parafii pw. św. Jana Chrzciciela. Franciszka zmarła w 1844 r. w wieku 3 lat i 10 miesięcy. Opisał to akt nr 296 wspomnianej parafii, z którego dowiadujemy się,

³⁷ <<https://genealogia.okiem.pl/glossary/glossary.php?word=oficjalista>>.

że o śmierci Franciszki powiadomił księdza ojciec Tomasz Strakacz i dziadek Tomasz Popowicz. Franciszka zmarła w Warszawie, w domu przy ul. Długiej.

Jan Bernardyn Strakacz (1842–1847)

Następny potomek Władysława Strakacza urodził się 20 maja 1842 r. w Warszawie. Wynika to z aktu chrztu nr 246 sporządzonego w parafii pw. św. Andrzeja. Jan zmarł 31 marca 1847 r. w domu, w Warszawie przy ulicy Nowomiejskiej 159. Pogrzeb odbył się w parafii pw. św. Jana Chrzciela, Wiadomo o tym na podstawie aktu nr 190. W jakich okolicznościach zmarł Jan, tego nie ustalono. Żył 4 lata i 10 miesięcy.

Zofia Katarzyna Strakacz (1844–1844)

Urodziła się w roku 1844 w Warszawie. Ochrzczono ją w Bazylice Archikatedralnej pw. Jana Chrzciela, akt nr 224. Zmarła już po trzech miesiącach. Jej zgon został odnotowany w akcie nr 314 w parafii pw. Jana Chrzciela w Warszawie.

Weronika Strakacz (1845–1847)

Urodziła się 1845 r. w Warszawie. Chrzest odbył się w Bazylice Archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciela. Wiadomo o tym z aktu chrztu nr 519 sporządzonego w parafii pw. św. Jana Chrzciela. Weronika zmarła w 1847 r. Opisano to w akcie nr 604, tej samej parafii.

Aleksander Strakacz (1847)

Urodził się w 1847 r. w Warszawie jako kolejne dziecko Tomasza i Anastazji Strakacz. Chrzest odbył się 20 czerwca 1847 r. w Bazylice Archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciela w Warszawie. Uroczystość tę opisano w akcie chrztu nr 296 tej parafii. Kiedy zmarł Aleksander, tego nie ustalono.

Brunon Maximilian Strakacz (1848–1848)

Urodził się w 1848 r. w Warszawie. Chrzest odbył się w Bazylice Archikatedralnej św. Jana Chrzciela (akt. 570). Zmarł w 1848 r. w Warszawie, w parafii św. Jana Chrzciela. Brunon Maximilian Strakacz żył zaledwie dwa dni. Podczas sporządzania aktu urodzenia w księgach parafialnych św. Jana Chrzciela, ksiądz opierał się na oświadczeniu, że dziecko urodziło się żywe, po czym sporządził pod numerem 658 akt zgonu.

Władysław Dawid Strakacz (1849–1926)

Władysław Dawid Strakacz, bezpośredni przodek (dziadek) Honorowego Obywatela Skierniewic urodził się 31 grudnia 1849 r. Jego biografię opisano

w rozdziale 4.5. Pochowany został na cmentarzu Stare Powązki w Warszawie, w grobie rodzinnym, kwatera 191, rząd 5, miejsce 25, 26.

Julianna Katarzyna Strakacz (1851)

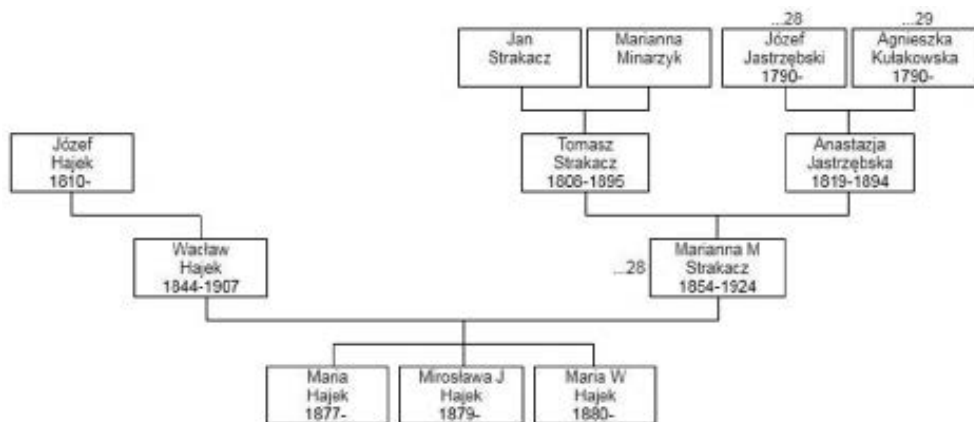
Urodziła się w 1851 r. w Warszawie. Ochrzczono ją w Bazylice Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela w Warszawie. Stanowi o tym akt chrztu nr 281. Tomasz i Anastazja Strakaczowie mieszkali wtedy w Warszawie przy ulicy Nowomiejskiej. Rodzicami chrzestnymi Julianny był szewc Tomasz Eibl i jego małżonka Franciszka. Julia Katarzyna Strakacz wyszła za mąż za Michała Wojcieszko w 1869 r. Ślubu udzielono w warszawskim kościele pw. Przemienienia Pańskiego i odnotowano zawarcie związku małżeńskiego pod numerem nr 37. Julia urodziła Michałowi córkę Ewę, którą ochrzczono w Warszawie w kościele pw. Przemienienia Pańskiego. To kościół bezpośrednio przyległy do kamienicy, w której mieszkała rodzina Strakaczów.

Waleria Anastazja Strakacz (1853)

Urodziła się 13 kwietnia 1853 r. w Warszawie. Chrzest odbył się 16 maja 1853 r. w Bazylice Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela, akt 254. Nieznane są dalsze losy Walerii.

Marianna Michalina Strakacz (1854–1924)

Urodziła się 29 września 1854 r. w Warszawie. Chrzest odbył się w Bazylice Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela, akt nr 773. Z aktu dowiadujemy się, że Tomasz i Anastazja mieszkali już w Warszawie przy ulicy Miodowej pod numerem 485 (obecnie Miodowa 12), gdzie przeprowadzili się w 1854 r.. Tam też był zakład krawiecki i sklep Tomasza Strakacza. W 1877 r., Marianna Michalina Strakacz wyszła za mąż za Wacława Hajka.

Il. 48. Drzewo genealogiczne Wacława Hajka

Il. 50. Miejsce pochówku Marianny i Florentyny Strakacz

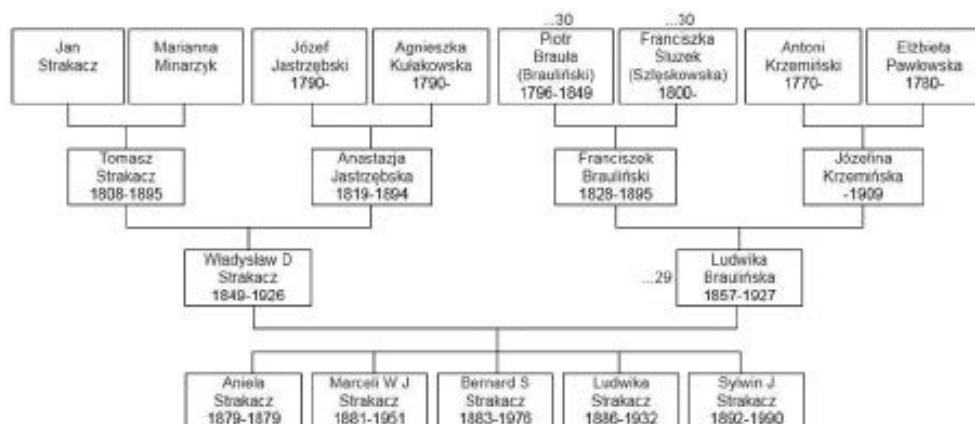
Zaślubiny odbyły się w kościele parafialnym w Warszawie pw. Przemienienia Pańskiego (akt nr 26).

Już w 1877 r. Marianna urodziła córkę, której nadano imię Maria. Zmarła w 1878 r. W roku 1879 urodziła się Mirosława Joanna Hajek, w 1880 Maria Wacława Hajek

Marianna Michalina ze Strakaczów Hajek zmarła w wieku 69 lat 8 maja 1924 r. w Warszawie, pogrzeb odbył się w kościele parafialnym pw. Przemienienia Pańskiego. Pochowano ją w Warszawie na cmentarzu Stare Powązki, kwatera 51, rząd 5, miejsce 26,27. W tym grobie została pochowana także Florentyna, siostra Marianny.

Florentyna Strakacz

Urodziła się 17 czerwca 1857 r. w Warszawie — ochrzczona została w Bazylice Archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciciela. Jak wynika z aktu chrztu nr 638, rodzicami chrzestnymi Florentyny byli Ludwik Darewski — lekarz medycyny oraz Andrzej Rosiewicz — introligator, a zarazem właściciel kamienicy przy ul. Miodowej 485. Florentyna zmarła w 1932 r. Jest pochowana w grobie rodziny Hajek.

Il. 51. Drzewo genealogiczne Władysława Dawida Strakacz i Ludwika Braulińskiej, rodziców probanta – badania własne

Po kądzieli – czyli Ludwika Braulińska Strakaczowa i jej przodkowie

Opisując losy rodziny Strakaczów, nie można pominąć ciekawej historii rodziny małżonki Władysława Dawida Strakacza, Ludwiki z Braulińskich, matki probanta.

Ludwika Braulińska (1857–1927)

Urodziła się 6 maja 1857 r. w rodzinie Franciszka Braulińskiego i Józefiny Krzemińskiej. Piętnastego października 1878 r. Ludwika poślubiła w Skierniewicach Władysława Dawida Strakacza, ojca skierniewickiego browarnika. Zmarła 21 maja 1927 r. w wieku 70 lat. Została pochowana na cmentarzu Stare Powązki w Warszawie, kwatera 191, rząd 5, miejsce 25/26. Jej ojcem był Franciszek Brauliński, który urodził się 2 października 1828 r. w miejscowości Chyżyny, parafia Latowicz, akt chrztu nr 145. Chyżyny to wieś położona w województwie mazowieckim, w powiecie mińskim, w gminie Latowicz. Ludwika zmarła 21 czerwca w 1895 r.. Matka Ludwiki, babki naszego probanta, to Józefina Krzemińska, urodzona w Janisławicach w 1830 r. Józefina zmarła 25 grudnia 1909 r.

Pokolenie II (Rodzice Ludwiki)

Franciszek Brauliński (1828–1895)

Urodził się 2 października 1828 r. w miejscowości Chyżny, parafia Latowicz — akt chrztu nr 145. Franciszek zmarł 21 czerwca 1895 r. Żoną Franciszka była Józefina Krzemińska. Ślub odbył się w Janisławicach³⁸ 31 lipca 1849 r.,

³⁸ Janisławice — wieś położona w województwie łódzkim, w powiecie skierniewickim, w gminie Głuchów. W 1792 r. była to wieś arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, w ziemi rawskiej województwa

1881	61	Edward	Castellaz II	Rene, Ludwika Donkerk Donkerk	Filomena	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1884	54	Walerian	Zagrabieński	Andrzej, Paulina Jankowska	Julia	Morat II	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1878	39	Władysław	Strakacz	Tomasz, Anastazja Jastrzębska	Ludwika	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1879	95	Antoni	Morat	Józef, Marianna Binder	Julia	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1884	90	Zygmunt	Zalejski	Lucjan, Bronisława Malcz	Maria	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1879	95	Antoni	Morat	Józef, Marianna Binder	Julia	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1878	39	Władysław	Strakacz	Tomasz, Anastazja Jastrzębska	Ludwika	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice
1881	61	Edward	Castellaz	Rene?, Ludwika Donkerk	Filomena	Braulińska	Franciszek, Józefa Krzemińska	Skierniewice

Il. 52. Powiązania rodzinne dzieci Franciszka Braulińskiego i Józefiny z Krzemińskich
Tabela ślubów dzieci Franciszka i Józefy Strakaczów, teściowej skierniewickiego browarnika³⁹

akt zaślubin zarejestrowano pod numerem 9. Świadkiem był ksiądz Ignacy Brauliński, proboszcz parafii w Cielądzu pw. Trójcy Świętej — rzymskokatolicki kościół parafialny należący do dekanatu Rawa Mazowiecka, diecezji łowickiej. Drugim świadkiem był ksiądz Sylwester Bednarski, ówczesny proboszcz kościoła pw. Jakuba Apostoła w Skierniewicach⁴⁰. Jak dowiadujemy się z aktu zaślubin nr 9, ojciec Franciszka już nie żył, obecna przy zaślubinach była matka Franciszka z Szlęskowskich (Śluzek) — wdowa mieszkająca z fabrykantem tynków karkowych. Ojciec Józefiny był właścicielem młyna w miejscowości Lisno-Grochal. Nazwa Grochal pochodzi od Szymona Grochala, pierwszego młynarza obsługującego ten wodny młyn o jednym kole. Ślubu udzielił Antoni Błażej Mirowski — proboszcz Janisławic. Oboje małżonkowie podpisali się pod aktem małżeństwa numer 9, co świadczyło, że były to osoby wykształcone. Franciszek był właścicielem folwarków. Mieszkał w Skierniewicach. Zastanawiające jest pojawienie się księdza Ignacego Braulińskiego. Uczestniczył on w innych uroczystościach kościelnych z udziałem rodziny Braulińskich np. — chrzcie córki Marianny Braulińskiej urodzonej w 1862 r. Franciszek Brauliński został pochowany w Skierniewicach na cmentarzu pw. św. Stanisława. Ojcem Franciszka Braulińskiego był Piotr Brauła (Brauliński), który urodził się w 1796 r., w miejscowości Chyżyny, parafia Latowicz. Zmarł w wieku 53 lat. Pochowano go w Latowiczach, w 1849 r., akt nr 31. Matką Franciszka była Franciszka Śluzek (Szlęskowska) urodzona ok. 1800 r. Żona Franciszka Braulińskiego (Brauła) Józefina Krzemińska urodziła się w 1830 r. w Janisławicach. Zmarła 25 grudnia 1909 r. w Skierniewicach. Jest pochowana wspólnie z małżonkiem w grobowcu rodzinnym Braulińskich na cmentarzu pw. św. Stanisława. Ojcem Józefiny

rawskiego. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa skierniewickiego.

³⁹ <https://geneteka.genealodzy.pl/index.php?op=gt&lang=pol&bdm=S&w=051d&rid=S&search_lastname=brauli%C5%84ski%20&search_name=Franciszek%20&search_lastname2=krze-mi%C5%84ska&search_name2=&from_date=&to_date=&rpp1=&ordertable=>> [dostęp: 15 maja 2021].

⁴⁰ Proboszcz kościoła pw. Św. Jakuba Apostoła w Skierniewicach w latach 1870–1874.

Krzemińskiej, żony Franciszka Braulińskiego, był urodzony w 1770 r., Antoni Krzemiński. Matką Józefiny była Elżbieta Pawłowska, urodzona w 1780 r.

Franciszek Brauliński i Józefina z Krzemińskich mieli sześcioro dzieci: Klemensa (1850); Filomenę (1855); Ludwikę (1857); Julianę Zofię (1860); Marianę (1862) i Franciszka (1868).

Klemens Brauliński s. Franciszka i Józefiny.

Zmarł w wieku 19 lat 24 października 1867 r. Wynika to z aktu zgonu nr 150, Parafia pw. św. Jakuba Apostoła w Skierniewicach.

Filomena Braulińska

Następne dziecko Franciszka i Józefiny to Filomena (siostra Ludwiki Strakacz, babki Marceliego Władysława Jakuba Strakacza) urodziła się 3 czerwca 1855 r. w Skierniewicach. Chrzest odbył się w kościele pw. św. Jakuba Apostoła. Opisuje to akt chrztu nr 88. W dniu 18 października 1881 r. w Skierniewicach (akt 61) Filomena córka Franciszka i Józefiny wyszła za mąż za Edwarda de Castellaza (1856–1923), generała i inspiratora, współtwórcę Wojska Polskiego we Francji, pierwszego prezesa Związku Hallerczyków, który urodził się w Skierniewicach w 1855 r.

Edward de Castellaz (1855–1923)

Edward de Castellaz, mąż Filomeny Braulińskiej, urodził się 18 września 1855 r. w Skierniewicach. Uczył się w gimnazjum realnym w Łowiczu i Włocławku, a następnie w Korpusie Kadetów w Warszawie. Od 1876 r. zawodowy oficer wojsk rosyjskich. W latach 1877–1878 uczestniczył w wojnie rosyjsko-tureckiej. Walczył w bitwie pod Plewną⁴¹.

Il. 53. Fotografia z „Polonia Włoska” nr 1–2 (8788) / 2018 — „Biuletyn Informacyjny”, s. 33⁴²

⁴¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Edward_Castellaz> [dostęp: 15.05.2021].

⁴² <<https://en.calameo.com/read/004249183ae9c5452df66>> [dostęp: 15 maja 2021]

Il. 54. Polski obóz wojskowy w La Mandria — wizyta przedstawiciela generała Józefa Hallera — generała Edwarda de Castellaza. Na pierwszym planie, drugi od lewej, stoi generał Edward de Castellaz

Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe, zespół: Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny — Archiwum Ilustracji, sygn. 1-H-282-1⁴³.

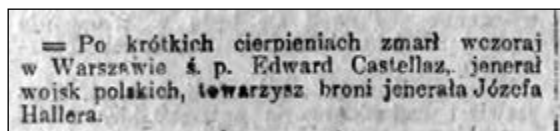
Generał Edward de Castellaz zmarł 16 lutego 1923 r. w Warszawie, w wieku 67 lat. W dniu 20 lutego 1923 r., po uroczystym pogrzebie z honorami wojskowymi, któremu przewodniczył biskup polowy Stanisław Gall, został pochowany w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Il. 55. Nekrolog: „Kurier Warszawski”, dodatek poranny, nr 52, R. 103, 1923⁴⁴

⁴³ Zbiory Narodowe Archiwum Cyfrowe, zespół: Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny — Archiwum Ilustracji, sygn. 1-H-282-1.

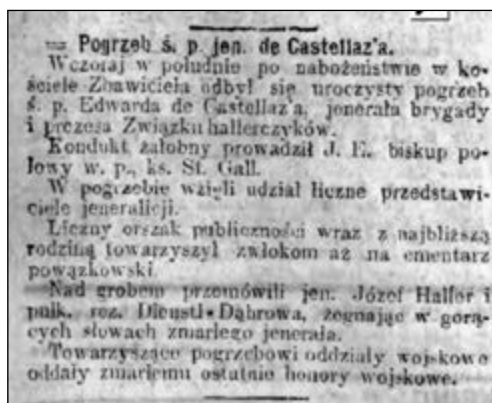
⁴⁴ „Kurier Warszawski”, dodatek poranny, nr 52, R. 103, 1923.

Il. 56. Edward de Castellaz. Nekrolog. „Kurier Warszawski” 50, s. 7, 19 II 1923⁴⁵

Il. 57. Grób Rodziny De Castellaz — kwatery pod Katakumbami. Cmentarz Powązkowski w Warszawie⁴⁶.

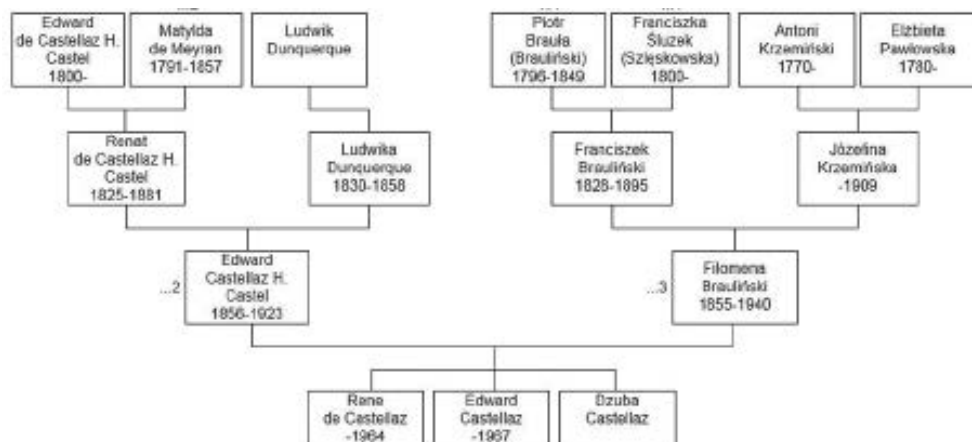

Il. 58. Nekrolog dotyczący śmierci Edwarda de Castellaza. „Kurier Warszawski”, 19 II 1923, s. 7⁴⁷

⁴⁵ Edward de Castellaz. Nekrolog. „Kurier Warszawski” 50, s. 7, 19 II 1923.

⁴⁶ Grób Rodziny De Castellaz (Warszawa) <<http://wikimapia.org/36277706/pl/Gr%C3%B3b-Rodziny-De-Castellaz>> [dostęp: 15 maja 2021].

⁴⁷ Wiadomości bieżące. Z miasta. Pogrzeb ś. p. jen. de Castellaza. „Kurier Warszawski”, 52, 21 II 1923, s. 3.

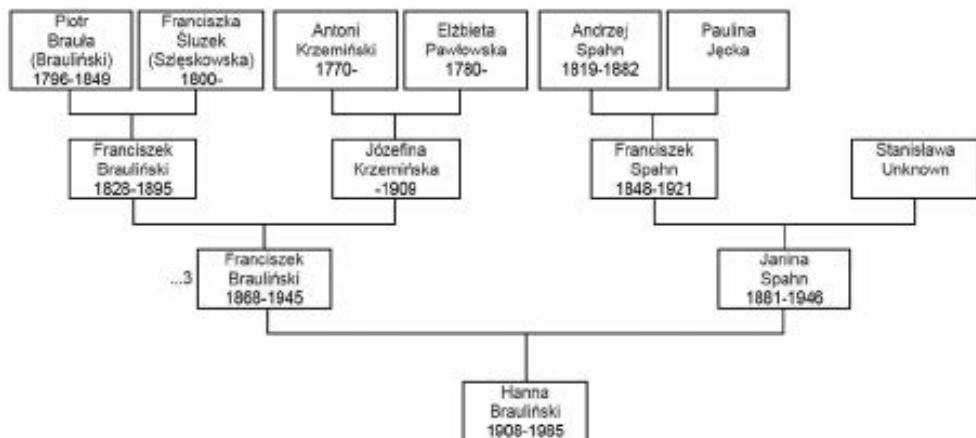

Il. 59. Drzewo genealogiczne Edwarda de Castellaza – badania własne

Wiosną 1919 r. Edward de Castellaz został w Skierniewicach inspektorem oddziału zapasowego armii gen. Józefa Hallera, po czym wyznaczono go na zastępcę Generalnego Inspektora Piechoty przy Naczelnym Wodzu. W 1921 r. został przeniesiony w stan spoczynku, w stopniu generała porucznika. Zmarł 16 lutego 1923 r. w Warszawie⁴⁸.

Franciszek Brauliński (1868–1945)

Urodzony w 1868 r. — brat babki Marcelgo Władysława Jakuba Strakacza, Ludwika Braulińskiej.

Il. 60. Drzewo genealogiczne Franciszka Braulińskiego – badania własne

⁴⁸ T. Kryśka-Karski, S. Żurakowski, *Generałowie Polski Niepodległej*, Warszawa 1991, s. 196.

Tradycja warzenia piwa

Co łączy Skierniewice i Piotrków Trybunalski? Mało kto wie, że jest to tradycja warzenia dobrego piwa. Znany do lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku browar Władysława Strakacza w Skierniewicach był kontynuacją rodzinnego dzieła Braulińskich, którzy mieli swój browar także w Piotrkowie Trybunalskim.

Rozwój piotrkowskiego browaru nastąpił w II połowie XIX stulecia. Wraz z pojawieniem się nad Strawą rodziny Spahnów (Szpanów). W mieście nastąpił rozkwit tradycji warzenia piwa. Bracia, Andrzej i Ksawery Franciszek, powiększyli teren dawnego dominikańskiego browaru. Początkowo browarem zarządzali wspólnie, jednak w ostatniej dekadzie XIX stulecia, na skutek rodzinnych koligacji, nową właścicielką przedsiębiorstwa Spahnów została Janina, córka Franciszka Ksawerego Spahna. Współdziałowcem zaś został jej mąż, a zięć najstarszego z braci Spahnów, Franciszek Brauliński — brat babki Marceliego Władysława, Jakuba Strakacza.

Franciszek Brauliński (wuj Marceliego Władysława Jakuba Strakacza), piotrkowski społecznik, przedsiębiorca, właściciel browaru i teatru urodził się w 1868 r. Jego rodzicami byli: Franciszek i Józefina Krzemińska, jak przedstawiono w drzewie genealogiczny [patrz Il. 41]. Podczas I wojny światowej, jak większość przedsiębiorstw piotrkowskich, browar Braulińskiego przeżywał ciężkie chwile. Działania wojenne i 4-letnia okupacja miasta przez austriackie wojska odbiły się na wielkości produkcji. Niedostatecznie zaopatrywany w jęczmień i węgiel (z przyznanых browarowi 200 ton jęczmienia docierało doń tylko 135 ton), był trapiiony rekwizycjami miedzianych kotłów, zmuszany do warzenia tylko jednego gatunku piwa, a niekiedy — jak w I połowie 1917 r. — do przestoju w produkcji. Ratunkiem dla przedsiębiorstwa okazał się kontrakt na dostawę piwa dla stacjonującego w Piotrkowie 100-osobowego pułku piechoty.

Jak opisywał tygodnik⁴⁹ „Tydzień Trybunalski” (2/III/2011), „Lokalny trunek na tyle przypadł do gustu cesarskim żołnierzom, że otrzymał stosowne zaświadczenie o niezbędności jego istnienia jako zakładu działającego na potrzeby austriackiej maszyny wojennej”. Wbrew pozorom zakończenie wojny i odzyskanie przez Polskę niepodległości nie zakończyło kłopotów największego piotrkowskiego browaru. Co ciekawe, nawet miejska kasa, która mocno zubożała po wojnie, zaciągała pożyczki u Braulińskiego. Z kolei kryzysy ekonomiczne lat 20. i 30. sprawiły, że i sam Franciszek Brauliński musiał ratować swój interes, zaciągając kredyty, m.in. w Banku Spółek Zarobkowych. Zdobywał nagrody na rodzimych i zagranicznych wystawach browarniczych. W czasie II wojny światowej browar nie zaprzestał produkcji. Objęty zarządem komisarycznym nadal działał pod szyldem „Browar Parowy Franciszka Braulińskiego” i zatrudniał nieco ponad 40 osób. Początki końca browaru nastąpiły tuż po wyzwoleniu kraju spod okupacji hitlerowskiej, podobny los spotkał Browar Parowy Władysława Strakacza w Skierniewicach.

Wiosną 1945 r. przedsiębiorstwo w ramach nacjonalizacji zostało przejęte przez państwo. Ta trudna sytuacja odbiła się na zdrowiu Franciszka

⁴⁹ „Tydzień Trybunalski” 2 III 2011.

Braulińskiego, 8 czerwca 1945 r., w wieku 77 lat zmarł.⁵⁰Pochowano go na starym cmentarzu w Piotrkowie Trybunalskim, w grobowcu rodzinnym Braulińskich. Jak podaje Zygmunt Stępień⁵¹ w swojej publikacji pt. *Amatorski leksykon Piotrkowa Trybunalskiego i najbliższych okolic* Brauliński za swoje zasługi na polu religijnym został mianowany przez papieża szambelanem dworu papieskiego i odznaczony orderem papieskim Pro Ecclesia et Pontifice.

Jedynym znanym mi potomkiem Janiny ze Spahów i Franciszka Braulińskiego, wuja Marcellego Władysława Strakacza, była córka Hanna Braulińska urodzona w 1908 r. Wyszła za mąż za Ditricha, znanego inżyniera elektryka, ściśle związanego z kierowaniem projektem elektryfikacji Piotrkowa. Hanna zd. Braulińska zmarła w 1985 r.

Julianna Zofia Braulińska (1862–)

Urodziła się 10 kwietnia 1860 r. w Skierniewicach, jej chrzest odbył się w kościele pw. Św. Jakuba Apostoła w Skierniewicach, akt 107. Była to siostra babki naszego probanta Marcellego Władysława Strakacza — skierniewickiego browarnika. Julianna pierwszy związek małżeński zawarła z Antonim Moratem (Marat), synem Józefa Morata i Marcjanny Binder, 26 listopada 1879 w Skierniewicach, akt małżeństwa 95. Obydwoje małżonkowie podpisali akt, co świadczy, że umieli pisać i czytać. Antoni Morat zmarł w wieku 29 lat, 9 sierpnia 1883 r. Został pochowany na cmentarzu św. Stanisława w Skierniewicach, w grobie rodzinnym Braulińskich. Niespełna rok po pogrzebie Antoniego w dniu 15 czerwca 1884 r. w Skierniewicach Julianna zawarła ponownie związek małżeński (wdowa), z Walerianem Zagrabińskim synem Andrzeja i Pauliny z Jankowskich. W 1896 r. Julianna w wieku 36 lat zmarła i została pochowana w Skierniewicach, w grobowcu rodzinnym na cmentarzu św. Stanisława, gdzie spoczywają jej bliscy, rodzice i pierwszy mąż.

Co było przyczyną śmierci? Nie wiadomo. Walerian zmarł jako wdowiec 24 grudnia 1906 r. w Skierniewicach. Gdzie został pochowany, nie ustaliłem. W tym jednak grobowcu spoczywa ich córka „Marychna” Zagrabińska, która zmarła 20 czerwca 1886 r.

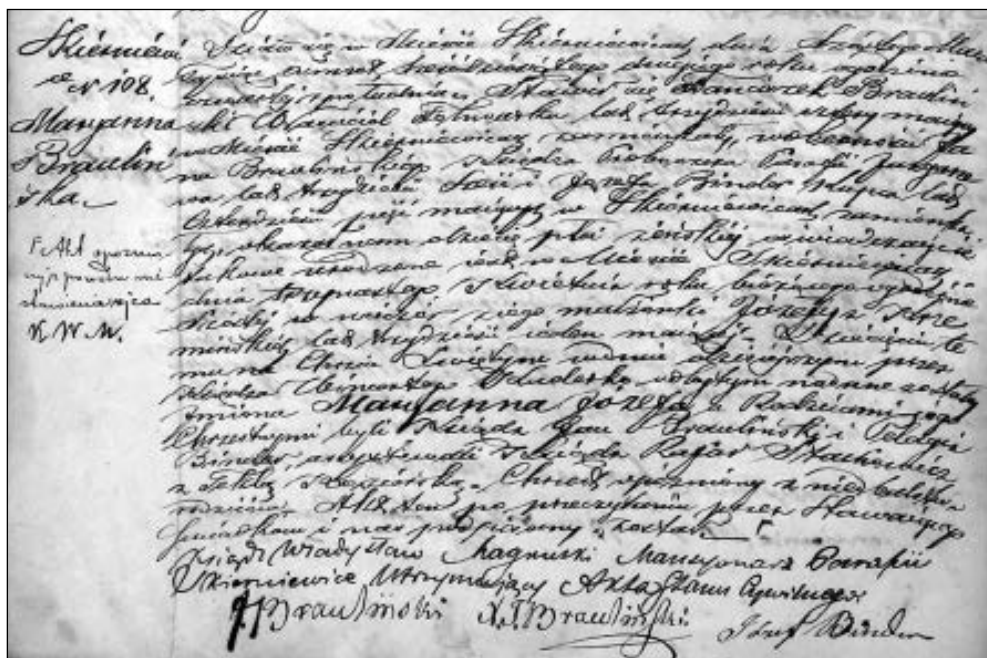
Marianna Braulińska (1862)

Siostra babki Marcellego Władysława Strakacza — Ludwiki Braulińskiej.

Z aktu jej urodzenia dowiadujemy się, że Marianna Braulińska, córka Franciszka, urodziła się 13 kwietnia 1862 r. Chrzest odbył się 6 maja tegoż roku w Skierniewicach, zarejestrowany pod nr. aktu 108. Chrztu udzielił ksiądz Władysław Magnuski, zaś chrzestnymi Marii zostali: Pelagia Binder oraz ksiądz Ignacy Brauliński, proboszcz parafii Janisławice, który, jak podaje akt, miał wtedy 36 lat. Podczas ceremonii obecny był także kupiec

⁵⁰ <<https://www.epiotrkow.pl/artykul/Najslynniejszy-browar-w-miescie,6650%5b#brakuje>> [dostęp: 15 maja 2021].

⁵¹ Prof. Zygmunt Stępień 1929–2018, propagator muzycznych dziejów Piotrkowa i dziennikarz wielu piotrkowskich tytułów prasowych.

Il. 61. Akt chrztu Marianny Braulińskiej nr 108;
Parafia pw. św. Jakuba Apostoła w Skierniewicach⁵²

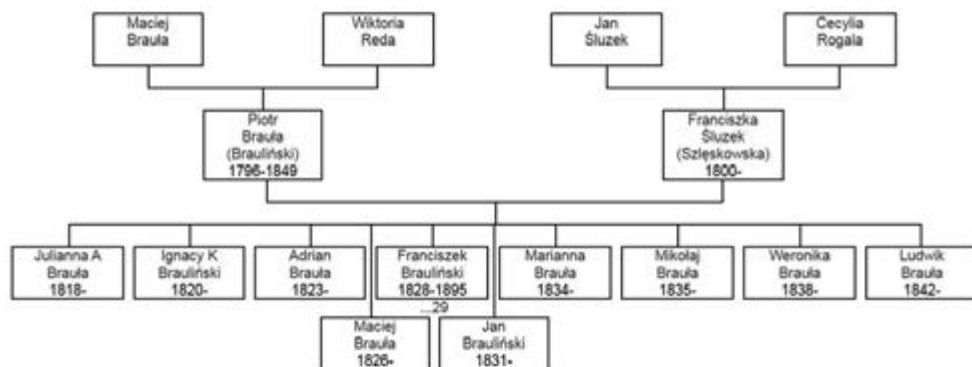
skierniewicki Józef Binder. Na podstawie tego aktu można się domyślać, że rodzina Braulińskich była szanowaną rodziną i utrzymywała koligacje z zamożnymi na ówczesne czasy ludźmi. Z lewej strony aktu znajduje się ciekawa adnotacja, zapissek: „Akt opóźniony z powodu niestawienia się ojca”. Czyżby nie było go podczas chrztu?

Pokolenie III (dziadkowie Ludwika)

Piotr Brauła Brauliński

Urodził się 1796 r. w miejscowości Chyżny, parafia Latowicz, zmarł w 1849 r., pochowany w parafii Latowicz (akt nr 31). Piotr ożenił się z Franciszką Śluzek (Szłęskowska). Ślub odbył się w parafii pw. św. Trójcy w Latowiczu (akt nr 22). Ojcem Piotra Brauła był Maciej Brauła, zaś matką Wiktoria Reda. Ślub Macieja i Wiktorii odbył się 14 listopada w miejscowości Stachocin, parafia Wielgolas (akt nr 1139). Z aktu chrztu Piotra Brauła — dziadka Ludwika Braulińskiej (Strakaczowej) — wiadomo, że ojciec Piotra — Maciej Brauła — był gospodarzem w miejscowości Wielgolas. W 1815 r. jego żona Wiktoria Reda już nie żyła. Ksiądz w akcie małżeństwa Piotra Brauła

⁵² <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=3&zs=1665d&sy=1862&kt=1&plik=106-111.jpg#zoom=1&x=0&y=0>> [dostęp: 15 maja 2021.]

Il. 62. Drzewo genealogiczne Franciszka Braulińskiego – badania własne

odmienił nazwisko matki jako „Braulina”. Później kapłan przy chrztach ich dzieci kilkakrotnie zmieniał tę formę nazwiska z „Braul” na „Brauliński”. Było to nagminne także przy chrztach dzieci syna Piotra Braula i Franciszki Śluzek, której nazwisko w aktach chrztu dzieci także jest pisane w sposób dwójaki „Śluzek” lub „Szłękowska”. Rodzicami Franciszki Śluzek byli Jan Śluzek i Cecylia Rogala, którzy w parafii pw. Świętej Trójcy w Latowiczach 23 stycznia 1791 r. zwarli związek małżeński (akt nr 1163).

Powyższy wywód genealogiczny potwierdził, że nazwisko protoplastów, słynnych browarników zmieniło brzmienie z „Braul” na „Brauliński”.

Il. 63. Kaplica Braulińskich⁵³
na cmentarzu w Skierniewicach

⁵³ Kaplica Braulińskich od 22 XI 1992 r. jest prawnie chronionym zabytkiem wpisanym do rejestru decyzją nr 812 łódzkiego WUOZ, identyfikator NID 614446.

Il. 64. Płyty nagrobne w „Kaplicy Braulińskich” na cmentarzu przy kościele św. Stanisława Biskupa w Skierniewicach

Pomiędzy zachowanymi nagrobkami na cmentarzu pw. św. Stanisława w Skierniewicach stoi kaplica grobowa rodziny Braulińskich, pochodząca z drugiej połowy XIX w., która kaplica reprezentuje klasycystyczną formę. Na jej szczycie widnieje oko opatrznosci, symbol w minionych wiekach bardzo popularny. Grobowiec odrestaurowano staraniem Towarzystwa Przyjaciół Skierniewic, którego członkowie, co roku, prowadzą kwestę na cmentarzu w Święto Zmarłych.

Michał Mankielewicz teść Probanta

W dniu 26 października 1907 r., Marceli Władysław Jakub Strakacz zawarł związek małżeński z Michaliną Janiną Mankielewicz, córką Michała Mankielewicza (1855–1911) i Katarzyny Julii z Raczyńskich (patrz: wykres „bliska rodzina Michalina Jadwiga Mankielewicz”, Michał Mankielewicz, ur. 8 września 1855 w Dąbrowie, w guberni grodzieńskiej, zm. 16 maja 1911 w Warszawie) — polski jubiler⁵⁴. Jego rodzicami byli Antoni Mankielewicz i Agata Kołłątaj, co pokazano na diagramie drzewa genealogicznego (Il. 47) — jak pisała Aleksandra Szaleniec w swojej pracy magisterskiej⁵⁵.

Ród Mankielewiczów, choć wywodził się ze starej litewskiej szlachty, to jednak wcześniej, bo już w początkach XIX w. zaczynał zajmować się

⁵⁴ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Micha%C5%82_Mankielewicz> [dostęp: 15 maja 2021.]

⁵⁵ Praca magisterska Aleksandry Szaleniec, pt. *Działalność browaru parowego Władysława Strakacza w Skierniewicach, w latach 1907–1939*. Katedra Historii Społeczno-Gospodarczej.

Il. 65. Michał Mankielewicz,
zdjęcie z 1899 r., źródło Wikipedia
Wolna Encyklopedia

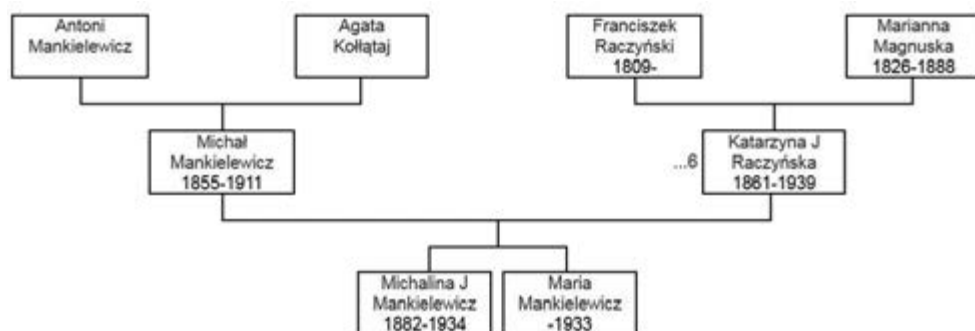
intratną działalnością handlowo-jubilerską. Rozrost firmy i jej największe sukcesy, do których zaliczyć trzeba sieć sklepów w całej Polsce i skład główny w foyer Teatru Wielkiego w Warszawie, przypadają na lata pracy matki Michaliny.

Michał Mankielewicz był znanym nie tylko w Polsce jubilerem, przedsiębiorcą i mecenasem sztuki. Tak naprawdę jego prawdziwe nazwisko brzmiało Mankielewicz. Zmienił je za młodu, aby uniknąć zsyłki na Syberię — był to bowiem czas zaborów rosyjskich. A oto jak wspomina Michała Mankielewicza Jerzy Leszczyński⁵⁶ w swoich *Wspomnieniach teatralnych*: „W adoracji dla aktorów prym trzymał jubiler Michał Mankielewicz. Sklep jego i biżuteria znane były na giełdach jubilerskich całej Europy. Wytworność i gust pracowni jubilerskiej

Mankielewicza, wspaniałe okazy brylantów, szmaragdów, szafirów jednały mu najbogatszą klientelę nie tylko w Warszawie. Rosyjscy bogacze zjeżdżali zaopatrzyć się u „Mankiela” — jak go w skrócie nazywano — w różne kosztowności, by potem złożyć je u stóp wielkiej Pawłowej, Karsawiny czy Prieobrażenskiej, rzadziej ofiarowując je swym ślubnym małżonkom. Sławne w Warszawie były śniadanka, na jakie przez lat przeszło dwadzieścia zapraszał Mankiel codziennie swych ulubionych aktorów. Odbływały się te „przedobiadki” w restauracji Millera mieszczącej się pod filarami Wielkiego wejściem od ulicy Wierzbowej. Zasiadali z nim przy stole Leszczyński, Wojdasiewicz, Wolski, znani smakosze. O godzinie drugiej, o której przeważnie kończyły się próby w teatrze, Mankielewicz co chwila z niecierpliwością spoglądał na zegarek, oczekując uroczych kompanów. I nie było tak bogatego klienta lub nęcącego wysoką ceną obstalunku, by Mankiel tego wszystkiego nie rzucił, ujrzawszy przez szybę swych przyjaciół oglądających z udaną powagą piękną wystawę sklepu. Zostawiał brylanty i złoto pod opieką subiektów, a sam, roześmiany i uradowany, wylatywał jak z procy, ciągnąc za sobą całe towarzystwo do Millera na pyszną zakąskę zakończoną sakramentalnie butłą Clicquot, po czym każdy oddzielnie udawał się do swego domu na obiad jakby nigdy nic. Nierzadko spotykali się i wieczorem po teatrze. Wtedy kompania się powiększała i zmieniano lokal na sławnego «Stępka» (Stępkowskiego), przewyższającego nawet Millera doborem oraz wykwintem potraw i napojów⁵⁷. Wyroby jubilerskie Michała Mankielewicza do dziś można znaleźć i kupić na wielu giełdach świata, gdzie osiągają wysokie ceny.

⁵⁶ Jerzy Leszczyński (ur. 6 II 1884 w Warszawie, zm. 9 VII 1959 tamże) — polski aktor teatralny i filmowy, reżyser.

⁵⁷ J. Leszczyński, M. Dąbrowska, H. Boguszewska, *Warszawa naszej młodości*, Warszawa 1954, tenże, *Wspomnienia teatralne*, Warszawa 1955, wyd. II.

Il. 66. Wykres – bliska rodzina Michalina Jadwiga Mankielewicz – badania własne

W dniu 25 września 1879 r., w Warszawie, w bazylice archikatedralnej św. Jana Chrzciciela (nr aktu 173), dwudziestoczteroletni Michał Mankielewicz poślubił Katarzynę Julię Raczyńską.

Michał Mankielewicz i Katarzyna mieli dwie córki: Michalinę Jadwigę ur. w 1882 r. — żonę Marceliego Władysława Jakuba Strakacza oraz Marię — po ślubie Herget. Maria zmarła w 1833 r. w pałacyku w Strobowie, gdzie mieszkała wspólnie z mężem i siostrą Michaliną Jadwigą Mankielewicz. Michalina zmarła rok później w 1934 r. także w Strobowie.

Michał Mankielewicz zmarł 16 maja 1911 r., w wieku 59 lat, w Warszawie. Po jego śmierci pracownię przejęła żona Katarzyna Julia Mankielewiczowa z domu Raczyńska. Interes funkcjonował aż do wybuchu II wojny światowej. Na apel prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego, aby pomimo niemieckiej napaści na Polskę zmanifestować, że Warszawa prowadzi normalne życie, 25 września Katarzyna otworzyła zakład jak co dzień. Tego dnia zginęła podczas bombardowania miasta.

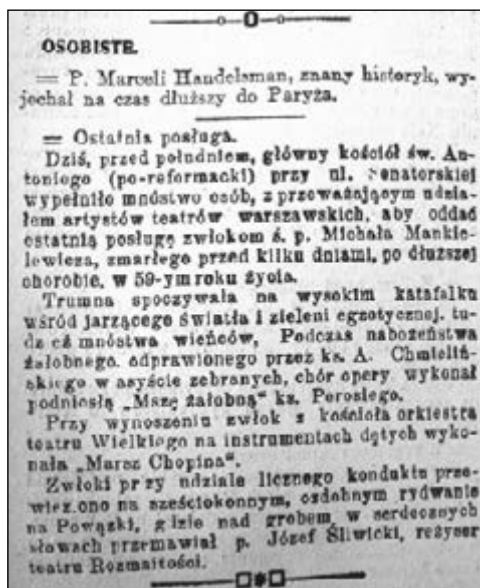
W tym samym skrzydle teatru znajdował się również sklep i pracownia Mankielewicza. Zakład jubilerski Mankielewicza mieścił się pod filarami Teatru Wielkiego, z wejściem od ulicy Wierzbowej.

Grób Michała Mankielewicza i jego pierwszej żony znajduje się na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. Prawdopodobnie ten sam artysta zaprojektował nagrobek córki Michaliny, pochowanej na cmentarzu parafialnym w miejscowości Żelazna.

Il. 67. Siostry Mankielewicz – pierwsza od lewej Maria Herget z Mankielewiczów, druga Michalina – Jadwiga Strakacz z Mankielewiczów⁵⁸

⁵⁸ <https://www.myheritage.com/names/maria_mankielewicz> [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 68. Opis ceremonii pogrzebowej Michała Mankielewicza, zamieszczony w „Kurierze Warszawskim” z 22 maja 1911 r.⁵⁹

Il. 69. Płyta nagrobna, grobowiec Mankielewiczów na Starych Powązkach, kw. IV rząd 1, miejsca 12 i 13

⁵⁹ <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kuryer_Warszawski_-_Ostatnia_pos%C5%82uga.JPG> [dostęp: 15 maja 2021].

Il. 70. Grobowiec Jadwigi i Andrzeja Strakaczów — cmentarz w miejscowości Żelazna

W dniu 27 maja 1934 r. w majątku Strobów zmarła w wieku 52 lat Michalina Strakacz, żona naszego probanta. Została pochowana na cmentarzu parafialnym w Żelaznej, w powiecie skierniewickim. W tym samym grobowcu pochowano syna Władysława Strakacza — Andrzeja, który, zmarł w dniu 28 marca 1942 r. Patrząc na nagrobek Andrzeja i Jadwigi Strakaczów, można zauważyć, że był zaprojektowany przez tego samego artystę. Litery na polu grobowym i płaskorzeźba są wykonane w ten sam sposób jak na grobowcu Michała Mankielewicza — ojca Jadwigi, usytuowanym na cmentarzu Stare Powązki w Warszawie.

Strony Internetowe

- <<https://strakacz.genealogiapolska.pl>> — autor Robert Adamczyk [dostęp: 15 maja 2021].
- <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=8&zs=9216d&sy=132&kt=2&plik=167-170.jpg#zoom=1&x=271&y=566>> [dostęp: 15 maja 2021].
- <<http://akademia.cekis.pl/wladyslaw-strakacz/>> [dostęp: 15 maja 2021].
- <<https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=8&zs=9233d&sy=317&kt=5&skan=160-161.jpg#zoom=1&x=363&y=1363>> [dostęp: 15 maja 2021]. Akt małżeństwa 1835/161. Tomasz Strakacz i Anastazyja Jastrzębska, par. Warszawa św. Jana. [dostęp: 15 maja 2021].
- <https://pl.wikipedia.org/wiki/Ulica_Nowomiejska_w_Warszawie> [dostęp: 15 maja 2021].
- <<https://polona.pl/item/skorowidz-mieszkancow-miasta-warszawy-z-przedmiesciamina-na-rok-1854,MTE5MzQzNzQz/505/#info:metadata>> [dostęp: 15 maja 2021].

- Dubrowska Małgorzata, *Pamiętki osobiste po Władysławie Strakaczu, przemysłowcu skierniewickim i obywatelu ziemskim*, http://mazowsze.hist.pl/37/Almanach_Muzealny/799/2003/27363/ [dostęp: 15 maja 2021].
<<https://polishmusic.usc.edu/newsletter/2015/aug-2015/in-memori-am-anne-strakacz-appleton/>Polskie Centrum Muzyki> [dostęp: 1 sierpnia 2015], autor Marek Żebrowski.

- <<https://skierniewice.naszemiasto.pl/tropem-skierniewickiej-historiii-mateczka-strakaczowa/ar/c1-1802009>> [dostęp: 15 maja 2021]. Aneta Kapelusz, *Tropem skierniewickiej historii. Mateczka Strakaczowa*, 5 IV 2013 [dostęp: 15 maja 2021]
- Kristof.Koltun — Facebook — właściciel aukcji www.facebook.com/Kristof.Koltun [dostęp: 15 maja 2021].
- Oficjalista prywatny, <<https://genealogia.okiem.pl/glossary/glossary.php?word=oficjalista>>.
- Szaleniec Aleksandra, *Władysław Strakacz — właściciel browaru parowego w Skierniewicach*, <<http://akademia.cekis.pl/wladyslaw-strakacz/>> [dostęp: 15 maja 2021].
- Wikipedia: https://pl.wikipedia.org/wiki/Archikonfraternia_Literacka [dostęp: 15 maja 2021].
- Żmuda-Liszewska Krystyna — *Spuścizna po Władysławie Strakaczu (1881–1951) — zespół obrazów i rycin*, <http://mazowsze.hist.pl/37/Almanach_Muzealny/799/2003/27362/> [dostęp: 15 maja 2021].

Inne

- Księgi Adresowe Przemysłu Królestwa Polskiego za rok 1906.
- Skorowidz mieszkańców miasta Warszawy z przedmieściami na rok 1854 — dotyczy ul. Miodowej w Warszawie. Przedruk. Pierwotnie opublikowane: Warszawa 1854, w Drukarni Józefa Ungera.
- Skorowidz mieszkańców Warszawy z przedmieściami za rok 1854, ułożony pod kierunkiem Zarządu Policji.
- Spis mieszkańców ul. Miodowa, Kościół i Klasztor XX. Bazylianów w Warszawie, Dom numer 485 (cyrkuł 3).